

ปัญหาและเฉลย วิชาบาลีไวยากรณ์ ป.ย.๑-๒

๒๕๔๐-๒๕๖๓ (๒๔ ปี)

PaliDict ๒๙ ต.ค.๖๓ - Made with LibreOffice 7

ข้อ ๑ สนธิ

ข้อ ๒ สมัญญาภิธาน

ข้อ ๓ นาม อพยยศัพท์

ข้อ ๔ อาขยาด

ข้อ ๕ กิตก์

ข้อ ๖ สมาส

ข้อ ๗ ตัทธิต

สารบัญหลัก

คลิกเพื่อไปสารบัญย่อย. เลขตัวหลังคือเลขหน้าของเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๔๐ - ๑
พ.ศ.๒๕๔๑ - ๓
พ.ศ.๒๕๔๒ - ๕
พ.ศ.๒๕๔๓ - ๗
พ.ศ.๒๕๔๔ - ๙
พ.ศ.๒๕๔๕ - ๑๐
พ.ศ.๒๕๔๖ - ๑๒
พ.ศ.๒๕๔๗ - ๑๔
พ.ศ.๒๕๔๘ - ๑๖
พ.ศ.๒๕๔๘ (๒) - ๑๘

พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๐
พ.ศ.๒๕๔๙ (๒) - ๒๒
พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๔
พ.ศ.๒๕๕๐ (๒) - ๒๖
พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๘
พ.ศ.๒๕๕๑ (๒) - ๓๐
พ.ศ.๒๕๕๒ - ๓๑
พ.ศ.๒๕๕๒ (๒) - ๓๓
พ.ศ.๒๕๕๓ - ๓๕
พ.ศ.๒๕๕๓ (๒) - ๓๗

พ.ศ.๒๕๕๔ - ๓๙
พ.ศ.๒๕๕๔ (๒) - ๔๑
พ.ศ.๒๕๕๕ - ๔๒
พ.ศ.๒๕๕๕ (๒) - ๔๔
พ.ศ.๒๕๕๖ - ๔๖
พ.ศ.๒๕๕๖ (๒) - ๔๘
พ.ศ.๒๕๕๗ - ๕๐
พ.ศ.๒๕๕๗ (๒) - ๕๒
พ.ศ.๒๕๕๘ - ๕๔
พ.ศ.๒๕๕๘ (๒) - ๕๖

พ.ศ.๒๕๕๙ - ๕๘
พ.ศ.๒๕๕๙ (๒) - ๖๐
พ.ศ.๒๕๖๐ - ๖๒
พ.ศ.๒๕๖๐ (๒) - ๖๔
พ.ศ.๒๕๖๑ - ๖๗
พ.ศ.๒๕๖๑ (๒) - ๗๐
พ.ศ.๒๕๖๒ - ๗๓
พ.ศ.๒๕๖๒ (๒) - ๗๖
พ.ศ.๒๕๖๓ - ๗๙
พ.ศ.๒๕๖๓ (๒) - ๘๒

สารบัญย่อ

คลิกเพื่อไปหน้าเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๕๐.....	- ๑
๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑
๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาห เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....	๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑
ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๑
ข. คุณนามและศัพท์นาม เป็นได้กี่ลิงค์?.....	๑
ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลพธา น มชเชยย เป็นวิภัติอะไร? ทำตัวอย่างไร?.....	๑
ง. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑
จ. ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏฐารส เป็นวจนะและลิงค์อะไร?.....	๑
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู.....	๒
ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๒
ข. วิภัติหหมวดอัชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....	๒
ค. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก?.....	๒
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....	๒
ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู.....	๒
ข. สิกขียตติ สิกขา.....	๒
ค. ส่วนณียติ เอตยาติ ส่วนณณา.....	๒
๖. ทวันทสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปลกกันอย่างไร?.....	๒
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๒
พ.ศ.๒๕๕๑.....	- ๓
๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้ดีเสียก่อน อยากทราบ ว่า อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น	
๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?.....	๓
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจวิ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?.....	๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๓
ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลิงค์? อะไรบ้าง?.....	๓
ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร? ยกอุทาหรณ์มาด้วย.....	๓
ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียวมาดูอย่างละ ๕ ศัพท์.....	๓
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๓
ก. วิภัติอาขยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?.....	๓
ข. วิภัติอาขยาด จัดเป็นกี่หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?.....	๓
๕. ปัจจัยที่สำคัญสำหรับประกอบนามกิตกนั้น จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๔
๖. สัมภาวนบุพพบท กับ อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยก	

ตัวอย่างมาประกอบด้วย.....	๕
๗. ในโคตตตทิต มีปัจจัยกี่ตัว? อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอะไรบ้าง?.....	๕
พ.ศ.๒๕๔๒.....	- ๕
๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น โอฆสะ, โฆสะ, สถิต และ ธนิต?.....	๕
๒. อาเทสสนธิกิริยากรรมในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๕
ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๕
ข. ย, อญญ, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๕
๔. ธาตุคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?.....	๕
๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๕
ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๕
ข. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?.....	๕
๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิภาวสมาส? และอภัยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุททิส, กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้ง วิเคราะห์มาดู.....	๖
๗. สมุหตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖
พ.ศ.๒๕๔๓.....	- ๗
๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?.....	๗
๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?.....	๗
๓. จงแจก อาจารย์ (อาจารย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู.....	๗
๔. อะไรชื่อว่าอาชยต? ในอาชยตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดกาลาติปัตติ ฝ่ายปรัสบท มาดู.....	๗
๕. ข้อความว่า “วิภัตติแห่งกิริยาภิกตฺกนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภัตติอาชยต ใช้วิภัตตินาม ถ้านามศัพท์เป็นวิภัตติและวจนะอัน ใด กิริยาภิกตฺกก็เป็นวิภัตติ และวจนะอันนั้นตาม” เท่าที่ท่านอธิบายไว้แบบนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?	๘
๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย.....	๘
๗. ในอภัยยิตทิต มีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย.....	๘
พ.ศ.๒๕๔๔.....	- ๙
๑. คำว่าอักษรๆ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๙
๒. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?.....	๙
๓. นามนามแบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๙
๔. ในกิริยาอาชยตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้กี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๙
๕. กิตกนั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๙
๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?.....	๙
๗. ในภวตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๙
พ.ศ.๒๕๔๕.....	- ๑๐

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๐
๒. สนธิกิริยาปกครองคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๐
๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๑๐
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๑๐
กิริยาศัพท์ใดกล่าว กิริยาศัพท์นั้นชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก, มีอุทาหรณ์	
ว่า ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ตัวคือ	๑๐
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยากริยาค์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๐
ก. คจฺณติ เอตฺถาติ คติ.....	๑๐
ข. ภฺยชิตฺตพฺพติ โภชนํ.....	๑๐
๖. อะไรชื่อทวันทวสมาส? และทวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จนฺทิมสุริยา, สมถวิปสฺสนํ จัดเป็นอย่างไร?.....	๑๑
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณฺทิตฺตโร, เสยโย, เขฏฺฐโฐ ลงปัจจัยตัวไหน?.....	๑๑
พ.ศ.๒๕๔๖..... - ๑๒	
๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทีฆะ และ รัสสะ?.....	๑๒
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๒
ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?.....	๑๒
ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกครองเท่าไร? อะไรบ้าง?ddd.....	๑๒
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว.....	๑๒
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๒
ก. วิภัตติหมวดอักษัตตนี้ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....	๑๒
ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๒
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๒
ก. ธมฺมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี.....	๑๒
ข. สยฺนติ เอตฺถาติ สยฺนํ.....	๑๒
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๓
ก. ปญฺจ อินฺทริยานิ ปญฺจินฺทริยํ.....	๑๓
ข. ทรณฺสส อภาโว นิทฺทณฺถํ.....	๑๓
ค. สทฺธา เอว ธนํ สทฺธาธนํ.....	๑๓
ง. สยฺชาโต สฺเวโค ยสฺส, โส สยฺชาตฺสฺเวโค (ชโน).....	๑๓
จ. ปตฺโต จ จีวรณฺจ ปตฺตจิวฺรํ.....	๑๓
๗. ในชาตาทิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากฺุณฺโก, บุริโหม, สุเมธฺโส ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?.....	๑๓
พ.ศ.๒๕๔๗..... - ๑๔	
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๑๔
ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี คือ	๑๔
ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า ได้แก่พยัญชนะ	๑๔

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๔
ก. ในสรสนธิ อาเทโส มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๔
ข. ในนิกคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๔
ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยยศัพท์?.....	๑๔
ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ.....	๑๔
๔. บุรุษในอาชยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร? จงเขียนวิภัติ หมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดู.....	๑๔
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิทธิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รูปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๕
ก. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกขั.....	๑๕
ข. วินนติ เตนาติ วินโย.....	๑๕
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๕
ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ.....	๑๕
ข. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต (สตโต).....	๑๕
ค. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชิว.....	๑๕
ง. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....	๑๕
จ. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก.....	๑๕
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทวาทสี, ปญญา, โกสลลั ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?.....	๑๕
พ.ศ. ๒๕๔๘.....	- ๑๖
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๑๖
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ	๑๖
ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ	๑๖
๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๖
๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?.....	๑๖
๔. วิภัติอาชยาด จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.....	๑๖
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภักต์ แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รูปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๗
ก. คจณนติ เอตถาติ คติ.....	๑๗
ข. ภุชิตพพนติ โภชนั.....	๑๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๗
ก. สัตถจ สมภูณจ สัตถสมภูณ (ฐาน).....	๑๗
ข. สห มจจนเรน ยั, วตตตีติ สมจเจอร์ (จิตต).....	๑๗
ค. สัสสเร ทุกขั สัสสเรทุกขั.....	๑๗
ง. สมโณ จ พุราหมโณ จ สมณพุราหมณา.....	๑๗

จ. อาคตา สมณา ยี่, โส อาคตสมโณ (อาราโม).....	๑๗
๗. ในโคตตตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, สติมา, ทริธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน?.....	๑๗
พ.ศ.๒๕๔๘ (๒).....	- ๑๘
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๑๘
ก. พยัญชนะอวรรค มี.....ตัว คือ.....	๑๘
ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....	๑๘
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๓. วิภัตตินามนั้นมีกี่ตัว? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมวาท?.....	๑๘
ข. ปัจจัยในเหตุกัตตวาท มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกต เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๘
ก. ฌมม วัตตุ สีสมสชาติ ฌมมวาที.....	๑๘
ข. สิกขณํ สิกขา.....	๑๘
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๘
ก. รณโณ ปุตโต ราชปุตโต.....	๑๘
ข. พุทโธ เอว รตนํ พุทธรตนํ.....	๑๘
ค. ปตโต จ จีวรณจ ปตตจีวรํ.....	๑๘
ง. กตํ ปุณญํ เยน, โส กตปุณญโ (ปุริโส).....	๑๘
จ. นครสส พหิ พหินครํ.....	๑๘
๗. ในตัทสสถิตตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สฺซี, อโยมยํ, นาวโก ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน?.....	๑๘
พ.ศ.๒๕๔๙.....	- ๒๐
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๒๐
ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....	๒๐
ข. สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รัสสะ.....	๒๐
๒. อาเทศในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? ฌมมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?.....	๒๐
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้นเป็นได้กี่สิ่ง?.....	๒๐
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาต? ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดกวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมา ดู.....	๒๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากตฺตสาธนะ? และกตฺตสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กิริยาภิกตคือ ติณโณ, ปมชช แปลว่า อย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๒๐
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนโตปาสาหํ, นิททรณํ จัดเป็นอย่างไร?๒๑	๒๑

๗. ในภวัตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณณ, นาวิโก, ปุณณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตตทิตไหน?.....๒๑
- พ.ศ.๒๕๔๙ (๒)..... - ๒๒**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....๒๒
- ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครู มีเสียงหนัก.....๒๒
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า ทันโตฏฐชะ.....๒๒
๒. ในนิคคทิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?.....๒๒
๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๒๒
๔. ธาตุคืออะไร? ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?.....๒๒
๕. ในกริยาภิกถ์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๒๒
๖. สมาสเช่นไร ชื่อพหุพพิหสมาส? และพหุพพิหสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้จัดเป็นพหุพพิหสมาสอะไร?๒๒
- ก. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....๒๒
- ข. อาคตา สมณา ย, โส อาคตสมโณ (อาราโม).....๒๒
๗. ในอภัยตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตตทิตไหน?.....๒๓
- พ.ศ.๒๕๕๐..... - ๒๔**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....๒๔
- อักขระที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนคคทิตเป็นที่สุดชื่อ.....แปลว่า..... มี..... ตัว
- แบ่งเป็น.....พวก คือ.....๒๔
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร?.....๒๔
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อภัยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสัคใช้อย่างไร?.....๒๔
๔. อะไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดอชชัตตนี้ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.....๒๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และอิกรณสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กริยาภิกถ์ คือ หนุฎฐ, ปหาย แปลว่า
- อย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....๒๔
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? สมณพราหมณา, ปตตจิวริ จัดเป็นอย่างไร?.....๒๕
๗. ในสมุหตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ขนตา, สติมา, จตุตโถ ลงปัจจัยอะไร? ในตตทิตไหน?.....๒๕
- พ.ศ.๒๕๕๐ (๒)..... - ๒๖**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....๒๖
- ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา.....๒๖
- ข. อักขระ ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ.....๒๖
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิธปโมทติ เป็นสนธิอะไร?.....๒๖
๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปูลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง บุริส (บุรุษ) มาดู.....๒๖
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....๒๖
- กริยาศัพท์ใด กล่าว..... กริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาจก, มีอุทาหรณ์ว่า.....๒๖
๕. ต ปัจจัย ในกริยาภิกถ์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฎ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....๒๗

ก. อวสานติ เอตถาติ อวาโส.....	๒๗
ข. สรรณ สติ.....	๒๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๒๗
ก. อนโร จ วโร จ อนธวโร.....	๒๗
ข. จตสโส ทิสสา จตฺททิส.....	๒๗
ค. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต.....	๒๗
ง. ภาตตสส ปจฉา ปจฉาภตต.....	๒๗
จ. สนตํ จิตตํ ยสส, โส สนตจิตโต (ภิกขุ).....	๒๗
๗. ในปฐมตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สดตโม, ราชคหโก, มุฑตา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตอะไร?.....	๒๗
พ.ศ.๒๕๕๑.....	- ๒๘
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๒๘
พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น โอฆสยะ, พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือและ.....๒๑ ตัวนี้ เป็นโอฆสยะ.....	๒๘
๒. ในสรสนธิ วิการมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธานศาสน เป็นสนธิอะไร?.....	๒๘
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิทธิลิงค์ ด้วยวิภตติทั้ง ๗ มาดู.....	๒๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๒๘
ก. วิภตติหมวดกาลาติปตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....	๒๘
ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๒๘
๕. ในกิริยาภคกแบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๒๙
ก. ธมมํ จรติ สีเลนาติ ธมมจารี.....	๒๙
ข. กโรติ เตนาติ กรณ.....	๒๙
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธณ, ปณญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?.....	๒๙
๗. อะไรเรียกว่า ตัทธิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สุเมธโส, ทวิธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๒๙
พ.ศ.๒๕๕๑ (๒).....	- ๓๐
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๐
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ.....	๓๐
๒. สนธิกริโยภกรรม คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๔. อะไรจัดเป็นวากจ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๓๐
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๗. ในวิภาคตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
พ.ศ.๒๕๕๒.....	- ๓๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๓๑
ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรณ เพราะ.....	๓๑
ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่พื้น เรียกว่า.....	๓๑
๒. ในพยัญชนะสนธิ สัญญะโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จาตุทสี่ จัดเป็นอย่างไร?.....	๓๑
๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลึงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลึงค์?.....	๓๑
๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?.....	๓๑
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร?.....	๓๑
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๓๒
ก. สหธา เอว ธน สหธาธน.....	๓๒
ข. สมโถ จ วิปสสนา จ สมถวิปสสน.....	๓๒
ค. น อริโย อนริโย.....	๓๒
ง. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาท.....	๓๒
จ. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....	๓๒
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนธนิย, อโยมย, ฉฏฐุลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์อะไร?.....	๓๒
พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)..... - ๓๓	
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๓
สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อ.....	๓๓
๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๓
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๓
๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตุวจาก? จงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรสสพมาดู.....	๓๓
๕. ต ปัจจัยในกิริยาकर्त्กร เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ ห เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ.....	๓๔
๖. อะไรชื่อตปฐิสสมาส? ตปฐิสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? คามคโต (บุรีโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?.....	๓๔
๗. ในทสสถิตัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามเณโร, มาโคธ, ปุณญวาล ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ไหน?.....	๓๔
พ.ศ.๒๕๕๓..... - ๓๕	
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๕
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ สระ,	๓๕
.....๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ.....	๓๕
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๕
๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิตลึงค์) ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๕
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?.....	๓๕
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๓๕
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหุพพิทิสมาส? และพหุพพิทิสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๖
๗. ในชาตาทิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มชฌิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ไหน?.....	๓๖

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)	- ๓๗
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๗
อักษรที่เหลือนั้น..... ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า.....	๓๗
๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๓๗
๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน? จงแจก ภควนตุ ศัพท์ ด้วย วิภัติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๗
๔. วิภัติอาขยาดเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง? วิภัติไหนเมื่อลงแล้วต้องที่หะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง?.....	๓๗
๕. กิริยาภิกตต่อไปนี้ คือ ฤตโต, นิกขมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๓๗
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๘
๗. ในศัพท์สัทตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสสนีย, ฏฐ, อายสมา ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์อะไร?.....	๓๘
พ.ศ.๒๕๕๔	- ๓๙
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๙
ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....	๓๙
ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า.....	๓๙
๒. ในสรสนธิ โลโป มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตตาริเม, โนเหตุ จัดเป็นอย่างไร?.....	๓๙
๓. เสฎฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ในบุคลิกลี มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?.....	๓๙
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวากนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๓๙
๕. ปัจจัยสำหรับประกอบกับกิริยาภิกต จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?.....	๓๙
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อพยยิภาวสมาส? และอพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉาภคต, อชคตต จัดเป็นอย่างไร?...๔๐	๔๐
๗. ในภวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชณีย, อโยมย, ปุณญา ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ใด?.....	๔๐
พ.ศ.๒๕๕๔ (๒)	- ๔๑
๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
๒. สนธิกิริโยปกรณ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาด? ในอาขยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?.....	๔๑
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
๖. อะไรชื่อว่า ตบปุริสสมาส? และตบปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
๗. ในโคตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๑
พ.ศ.๒๕๕๕	- ๔๒
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๔๒
พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.....	๔๒
๒. ในพยัญชนะสนธิ สัญญโณค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อธิปโมทติ จัดเป็นอย่างไร?.....	๔๒
๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?.....	๔๒
๔. ในอาขยาดนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?.....	๔๒

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....๔๒
๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวริ, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?.....๔๒
๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาว, ปจฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....๔๓
- พ.ศ.๒๕๕๕ (๒)..... - ๔๔**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....๔๔
 ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ.....ชื่อ.....สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น
 คือ.....ชื่อ.....๔๔
๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธานสาสนิ จัดเป็นชนิดไหน?.....๔๔
๓. กุล (ตระกูล) ซึ่งเป็น อ การันตีใน นปุงสกลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภคิตทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?.....๔๔
๔. กริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๔
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย.....๔๔
 ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคฺ.....๔๔
 ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.....๔๔
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๕
๗. ในเสฏฐัตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....๔๕
- พ.ศ.๒๕๕๖..... - ๔๖**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๔๖
 ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....๔๖
 ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....๔๖
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉพายตนิ จัดเป็นชนิดไหน?.....๔๖
๓. ปัจจัยในอพยยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภคิตอะไร?.....๔๖
๔. อัชตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?.....๔๖
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย.....๔๖
 ก. ทุกเขน รกขยิตติ ทุรกฺขิ.....๔๖
 ข. กโรติ เตนาติ กรณิ.....๔๖
๖. กัมมธารยสมาส กับ ตัปปุริสสมาส ต่างกันอย่างไร?.....๔๗
๗. ในสมุหตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฉิกิ, สุชี, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....๔๗
- พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)..... - ๔๘**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๔๘
 ก. นิคคหิต แปลว่า.....๔๘
 ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ.....๔๘
๒. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้? อิโตนายติ, สพฺภิเรว ลงอาคมตัวไหน?.....๔๘
๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?.....๔๘
๔. อะไรจัดเป็นวาจก? วาจกไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....๔๘

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนีย, รุณโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๔๘
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๔๙
ก. ทิพพ์ อิว จกขุ ทิพพจกขุ.....	๔๙
ข. สัสาเร ทุกข์ สัสารทุกข์.....	๔๙
ค. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก.....	๔๙
ง. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์.....	๔๙
จ. ฉินนา หตถา ยสส, โส ฉินนหตโถ (ปรีโส).....	๔๙
๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๙
พ.ศ.๒๕๕๗.....	- ๕๐
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๐
ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.....	๕๐
ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดที่เพดาน เรียกว่า ตาลุชะ.....	๕๐
๒. ทิฆสนธิกริโยปกรณ ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? กิสูธ, สทธีธ, จูภย จัดเป็นอย่างไร?.....	๕๐
๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกออย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง? ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?.....	๕๐
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๕๐
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๕๐
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๕๑
ก. สมโณ จ พุราหมณา จ สมณพุราหมณา.....	๕๑
ข. สโตโต อิติ สณญา สตตสณญา.....	๕๑
ค. อสิ หตเถ ยสส, โส อสิหตโถ (โยธ).....	๕๑
ง. นครสส สมิปิ อุปนคร.....	๕๑
จ. สัสาเร ทุกข์ สัสารทุกข์.....	๕๑
๗. ในราชาทิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปรีโธ, เตชสี, ดิก็ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?.....	๕๑
พ.ศ.๒๕๕๗ (๒).....	- ๕๒
๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่อนั้น?.....	๕๒
๒. โลโป ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย.....	๕๒
๓. กณญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิตถิลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัตติทั้ง ๗ อยางไรบ้าง?.....	๕๒
๔. วิภัตติในอาขยาดนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู.....	๕๒
๕. กิริยาภักก์ต่อไปนี้ คือ ฤตตวา, ปกกนโต, อารพภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๕๒
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๕๓
ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์.....	๕๓
ข. จตสโส ทิสา จตททิสา.....	๕๓
ค. พุทโธ เอว รตนน์ พุทธรตน์.....	๕๓
ง. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก.....	๕๓
จ. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....	๕๓

๗. ในพหุสัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, จกขุมา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน?.....	๕๓
พ.ศ.๒๕๕๘.....	- ๕๔
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๔
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ.....	๕๔
ข. เสียงกิติ ตัวหนังสือกิติ ชื่อว่า.....แปลว่า.....	๕๔
๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อิธปโปมทติ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๔
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิ่งค์?.....	๕๔
๔. ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ธาตุเหล่าใดเรียกว่า สกัมมธาตุ และ อกัมมธาตุ?.....	๕๔
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย.....	๕๔
ก. สิกขียตติ สิกขา.....	๕๔
ข. ปาร คจฉติ สีเลนาติ ปารคุ.....	๕๔
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๕๕
ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ.....	๕๕
ข. จตสโส ทิสา จตททิสา.....	๕๕
ค. อสเสน (ยุตโต) รโถ อสสรโถ.....	๕๕
ง. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชิว.....	๕๕
จ. สห มจเฉเรน โย วตตตติ สมจเฉริ (จิตต์).....	๕๕
๗. ในโคตตตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตติมา, มากโธ, โปริสส ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน?.....	๕๕
พ.ศ.๒๕๕๘ (๒).....	- ๕๖
๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?.....	๕๖
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาคาร ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๖
๓. ครุ (ครุ) ซึ่งเป็น อุ การันต์ในปุงลิ่งค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัตติทั้ง ๗ อย่างอะไรบ้าง?.....	๕๖
๔. กิริยาศัพทิต ชื่อเหตุกัมมจาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๕๖
๕. ต ปัจจัย ในกิริยาคิตก์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุตอยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ.....	๕๖
๖. อะไรชื่อว่าทิกุสมาส? และทิกุสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตททิสา, ปญจินทริย จัดเป็นอย่างไร?.....	๕๗
๗. ในอพยยตัททิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๕๗
เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....	๕๗
พ.ศ.๒๕๕๙.....	- ๕๘
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๘
ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆส.....	๕๘
ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า	๕๘
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนทนต์ และธมมณจเร ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๘
๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลิ่งค์?.....	๕๘

๔. ข ฉ ส และ อาย อัย ปัจจัย ในอาขยาด เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย?.....	๕๘
๕. ในกิริยาภักดิ์ แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สวาโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู...๕๘	
๖. วิเสสนบุพพท กับ วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร? อนโตปาสาห์ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.....	๕๙
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? นาวิโก, โภสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....	๕๙
พ.ศ.๒๕๕๙ (๒).....	- ๖๐
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๐
ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ เรียกว่า อวรรค เพราะ.....	๖๐
ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ เรียกว่า.....	๖๐
๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ และ อิธูปโมหติ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๖๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๐
ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลิงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๐
ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อัพยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?.....	๖๐
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาด? ในอาขยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตถนี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู.....	๖๐
๕. กิริยาภักดิ์ คือ วจนียํ และ กุทโธ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย.....	๖๑
ก. สยนติ เอตถาติ สยนํ.....	๖๑
ข. สรติ เอตถายาติ สติ.....	๖๑
๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส? สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย.๖๑	
๗. ในปุรณตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโส, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....	๖๑
พ.ศ.๒๕๖๐.....	- ๖๒
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๒
ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....	๖๒
ข. สรณันัน จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....	๖๒
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๒
ก. สาธ-อิตี สนธิเป็น.....	๖๒
ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....	๖๒
ค. จตตารโหม ตັคฺคทเป็น.....	๖๒
ง. เอตทโวจ ตັคฺคทเป็น.....	๖๒
จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ	๖๒
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๒
ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?.....	๖๒
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๒
ค. เอกุณวีสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร?.....	๖๒

- ง. आयत्ति, हन्त เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๖๒
- จ. โत् ปัจจย เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร?..... ๖๒
๔. วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?..... ๖๓
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย..... ๖๓
- ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู..... ๖๓
- ข. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกขิ..... ๖๓
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพหิสมาส? และพหุพหิสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ตีโลก์ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู..... ๖๓
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิก, โสวณณมย ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๓
- พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒)..... - ๖๔**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๔
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ..... ๖๔
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๔
- ก. โนหิ-เอต สนธิเป็น..... ๖๔
- ข. ธมม-จเร สนธิเป็น..... ๖๔
- ค. มายยั ตัตตพเป็น..... ๖๔
- ง. ตาสาห ตัตตพเป็น..... ๖๔
- จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริยาปรกรรม ๔ คือ..... ๖๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๖๔
- ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๔
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๔
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?..... ๖๔
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๔
- จ. อุปริ, เสยยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๖๔
๔. วัตตมานา บอกกาลอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภัตติอาขยาตหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู..... ๖๕
๕. กิริยาภิกต คือ รุนโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย..... ๖๕
- ก. หิต กโรตีติ หิตกุกโร..... ๖๕
- ข. ทุสสติ เตนาติ โทโส..... ๖๕
๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวริ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู..... ๖๕
๗. ในชาตาที่ตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๕
- พ.ศ. ๒๕๖๑..... - ๖๗**
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้..... ๖๗
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๖๗

ก. วิหฺนุ-อคฺคํ สนธิเป็น..... ๖๗

ข. ยสฺส-อินฺทริยานิ สนธิเป็น..... ๖๗

ค. ตฺยหา หิตฺตบฺทเป็น..... ๖๗

ง. ปจฺจตฺตณฺเณว ตฺตบฺทเป็น..... ๖๗

จ. สัณฺญโค แแบ่งเป็น ๒ คือ..... ๖๗

๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้..... ๖๗

ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?..... ๖๗

ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖๗

ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจฺจ, อมุ เป็นสัพพนามประเภทไหน?..... ๖๗

ง. สจ, วิย เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๖๗

จ. ฉพฺพิสฺติ, เอกฺกนปฺลณฺญาส แปลว่าอะไร?..... ๖๗

๔. อะไรจัดเป็นวากจ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหหมวดสัดตมี เฉพาะฝ่ายปรัสนสพพมาตุ..... ๖๘

๕. กิริยาภิกตฺก คือ ตินฺนโณ และ ปคคฺยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอก
ปัจจัย รูป และสาธนะด้วย..... ๖๘

ก. หิตฺ กโรตฺติ หิตฺกฺกโร..... ๖๘

ข. สรฺติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ)..... ๖๘

๖. อะไรชื่อตปฺปฺริสมาส? ตปฺปฺริสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปฺตุโต เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ..... ๖๘

๗. ในเสฏฐตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กจฺจายโน, โภคิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ..... ๖๘

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)..... - ๗๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๐

อักษรที่หลุดจากสระ มี ก เป็นต้น มีนคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่ง
เป็น.....พวก คือ..... ๗๐

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อถขวสฺส ตตและต่ออย่างไร?..... ๗๐

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๗๐

ก. นามศัพทฺ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๐

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๐

ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมห, ย, กิ เป็นสัพพนามประเภทไหน?..... ๗๐

ง. อุทฺธิ, ตคฺช เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๗๐

จ. ปกตีสังขยา กับปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร?..... ๗๐

๔. ในอาชยาตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร? จงเขียนวิภตติหหมวดอชชตตนิ
เฉพาะฝ่ายปรัสนสพพมาตุ..... ๗๐

๕. ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร? กตฺตา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จง
เขียนรูปวิเคราะห์มาตุ..... ๗๑

๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร? ทิพพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....๗๑
๗. ในตัทธิตถิตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คุณวา, พนธินิยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์หามาดู.....๗๑

พ.ศ.๒๕๖๒..... - ๗๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๓
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ๗๓
- ค. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ เกิดที่ฟัน เรียกว่า๗๓
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๓
- ก. จิริ-ปวาสิ สนธิเป็น๗๓
- ข. พหุ-อาพาโร สนธิเป็น๗๓
- ค. ตาสาหํ ตัดบทเป็น๗๓
- ง. สารูติ ตัดบทเป็น๗๓
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ๗๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๗๓
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธารณนาม?.....๗๓
- ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๗๓
- ค. ปุริมสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?.....๗๓
- ง. ตุมห ศัพท์ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?.....๗๓
- จ. ดาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร?.....๗๓
๔. กิริยาศัพท์ใดชื่อเหตุกัตตฺวาจก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....๗๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตฺวารณะ? และกัตตฺวารณะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....๗๔
- จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย.....๗๔
- ก. ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรภฺกํ.....๗๔
- ข. อวสนฺติ เอตถาติ อวาโส.....๗๔
๖. อะไรชื่อว่า ทวันทสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนโตปาสาหํ, อาคตสมโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาด้วย.....๗๔
๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุริโม, ขนตา, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาด้วย.....๗๔

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)..... - ๗๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๖
- ก. กรณที่ทำอักษร มี คือ๗๖
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ได้แก่ พยัญชนะ๗๖
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๖
- ก. สทธา-อิธ สนธิเป็น๗๖
- ข. ปจฺจจตฺ-เอว สนธิเป็น๗๖
- ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น๗๖

ง. อิจเจวํ ดัตตทเป็น	๗๖
จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ	๗๖
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๖
ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๖
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๖
ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?.....	๗๖
ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๖
จ. อปุเปว นาม, อมโห เป็นนิบาตอะไร?.....	๗๖
๔. วิภัติหมวดกาลาติปัติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู.....	๗๗
๕. กิตกัจจปัจจัยในกิริยากิตก์ คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุป สภาระ และปัจจัยมาด้วย.....	๗๗
ก. ทาทพพุนติ เทยย์.....	๗๗
ข. กโรติ เคนาติ กรณั.....	๗๗
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนธวโร, ทิพพจกขุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?.....	๗๗
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนธนีย, สุชี, อโยมย์ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๗๗
พ.ศ. ๒๕๖๓..... - ๗๘	
๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๗๘
ก. อักขระเบื้องต้น ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ชื่อ	๗๘
ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า	๗๘
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๘
ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๗๘
ข. โนเหตุ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....	๗๘
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๘
ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๗๘
ค. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตินั้น คือเป็นอย่างไร?.....	๗๘
ง. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และถึงคืออะไร?.....	๗๘
จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?.....	๗๘
ฉ. สมบัติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๗๘
๔. กาลาติปัติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.....	๗๘
๕. กิริยากิตก์ คือ ปมชช, ดินณณ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุป ส ภาระ และปัจจัยมาด้วย.....	๘๐
ก. ทमितพโพติ ทมโม.....	๘๐
ข. คจฉนติ เอตถาติ คติ.....	๘๐
ค. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู.....	๘๐
๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกัจมีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนธวโร เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์	

นั้นมาด้วย.....	๘๐
๗. ในตทัสสัถิตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? เศษสี่, กายิก, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๘๐
พ.ศ.๒๕๖๓ (๒).....	- ๘๒
๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๒
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่อนั้น?.....	๘๒
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้.....	๘๒
ก. จตุตาโร-อิม สนธิเป็น.....	๘๒
ข. ตาส์-อหฺ สนธิเป็น.....	๘๒
ค. สเมตตายสมา ตັคบทเป็น.....	๘๒
ง. ยถายทิ ตັคบทเป็น.....	๘๒
จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริยาไปกรณ์ ๕ คือ	๘๒
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๒
ข. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ค. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ง. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?.....	๘๒
จ. กตร, อมฺห จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?.....	๘๒
ฉ. กถ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๘๒
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๓
ก. ในอาชยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๓
ข. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อ กัตตุวจาก? และกัตตุวจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๘๓
๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิตก คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาระ และปัจจัยมาด้วย.....	๘๓
ก. ฌมฺ จรติ สีเลนาติ ฌมฺจาริ.....	๘๓
ข. วิเนติ เตนาติ วินโย.....	๘๓
๖. อะไรชื่อว่าอัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๘๓
ก. ขตฺติโย (อหฺ) อิติ มาโน ขตฺติยมาโน.....	๘๓
ข. ทรณฺส อภาโว นิทฺทรณิ.....	๘๓
๗. ในตรัตยาทิตตัทธิต และฐานตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิก, ทสสนิโย ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๘๓

พ.ศ.๒๕๕๐

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.
พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฆ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาห์ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ.

ตาสาห์ เป็นโลปนนิคคหิตสนธิ ตัดเป็น ตาส์-อหฺ ต่อเป็น ตาสาห์.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?

ข. คุณนามและศัพท์นาม เป็นได้กี่ลิงค์?

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหฺธา น มชฺเชยฺย เป็นวิภตฺติอะไร? ทำตัวอย่างไร?

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. ตั้งแต่ ทฺวิ จนถึง อฏฺฐารส เป็นวจนะและลิงค์อะไร?

๓. ก. คุณนามแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

ข. คุณนามและศัพท์นาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหฺธา น มชฺเชยฺย เป็นหฺตฺยวิภตฺติ. เอา อํ เป็น โอ.

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อ อี อี อ อุ.

จ. ตั้งแต่ ทฺวิ จนถึง อฏฺฐารส เป็นพหฺวจนะอย่างเดียว เป็น ๓ ลิงค์.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู

- ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. วิภัติกรรมดุษณีชนิตนี้ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?
 ค. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาจก?

๔. ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันใกล้อนาคต.
 ข. วิภัติกรรมดุษณีชนิตนี้ บอกอดีตกาล ตั้งแต่วินาที แปลว่า แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้.....แล้ว.
 ค. กิริยาศัพท์ใด กล่าวถึงสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า เหตุกัมมวาจก.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุป สารณะ และ ปัจจัยมาด้วย

- ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู.
 ข. สิกขียตีติ สิกขา.
 ค. สัณณียติ เอตายาติ สัณณนา.

๕. ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู. เป็น กัตตุรูป กัตตุสารณะ ลงในตัสสึละ ลง รุ ปัจจัย.
 (ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้รู้วิเศษ โดยปกติ
 ข. สิกขียตีติ สิกขา. เป็น กัมมรูป กัมมสารณะ ลง อ ปัจจัย.
 (ธรรมชาติใด) อันเขาย่อมศึกษา เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา
 ค. สัณณียติ เอตายาติ สัณณนา. เป็นกัมมรูป กรณสารณะ ลง ยุ ปัจจัย.
 (เนื้อความ) อันท่านย่อมพรรณนาพร้อม ด้วยวาจาอัน เหตุนั้น (วาจาอัน) ชื่อว่า เป็นเครื่องอันท่านพรรณนาพร้อม
 (แห่งเนื้อความ)

๖. วันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร?

๖. วันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร คือ
 วิเสสโนภยบท เป็นบทวิเสสนะทั้ง ๒ บท. วันทวสมาส เป็นบทประธานทั้งสิ้น.

๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ณฺย ตฺตน ตา ณ กณฺ.

พ.ศ.๒๕๔๑

๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้เสียก่อน

อยากทราบว่า อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น ๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?

๑. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ อย่าง คือ

สมัญญภาณาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระ และพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์

สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจอร์ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป ลบ อาเทโส แผลง อากโม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ

สัญโญโค ซ้อนตัว.

อิจเจอร์ เป็นอาเทสพยัญชนสนธิ ตัดเป็น อิติ-เอว ถ้าสระอยู่หลัง แผลง ตี ที่ทำเป็น ตย แล้ว ให้เป็น จจ ต่อเป็น อิจเจอร์.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลิงค์? อะไรบ้าง?

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร? ยกอุทธานมาด้วย

ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียวมาตัวอย่างละ ๕ ศัพท์

๓. ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้นท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย, อิตถิลิงค์ เพศหญิง, นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้น หมายความว่า เหมือนหนึ่งกำเนิดสตรี สมมติให้เป็นปุงลิงค์ และของที่ไม่มีวิญญานสมมติ

ให้เป็นปุงลิงค์ และอิตถิลิงค์ อุทธาน ทาโร เมีย สมมติให้เป็น ปุงลิงค์

ปเทโส ประเทศ สมมติให้เป็น ปุงลิงค์ ภูมิ แผ่นดิน สมมติให้เป็น อิตถิลิงค์

ค. ได้ยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียว อย่างละ ๕ ศัพท์ ดังนี้คือ

ปุงลิงค์ ๑. อมโร เทวดา ๒. อาทิจโจ พระอาทิตย์ ๓. อินโท พระอินทร์ ๔. อีโส คนเป็นใหญ่ ๕. อูทธิ ทะเล

อิตถิลิงค์ ๑. อจจรา นางอัปสร ๒. อาภา รัศมี ๓. อิติ ฤทธิ์ ๔. อีสางอนไถ ๕. อุฬ ดวงดาว

นปุงสกลิงค์ ๑. องค์ องศ์ ๒. อารมมณ อารมณ ๓. อิณ หนี้ ๔. อิริณ ทุ่ง (นา) ๕. อุทก น้ำ.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภตติอาชยต เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

ข. วิภตติอาชยต จัดเป็นกี่หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?

๔. ก. วิภตติอาชยต เป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

ข. วิภตติอาชยต จัดเป็น ๘ หมวด และในหมวดนั้นๆ บอกกาลดังนี้ คือ

หมวดวัตตมานา บอก ปัจจุบันกาล

หมวดปัญญา	บอก ความบังคับ ความหวัง ความอ่อนน้อม
หมวดสัตตมณี	บอก ความยอมตาม ความกำหนด ความรำพึง
หมวดปโรกษา	บอก อดีตกาลล่วงแล้วไม่มีกำหนด
หมวดหิยัตตนี้	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววานนี้
หมวดอัชชัตตนี้	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววันนี้
หมวดภวิสสันติ	บอก อนาคตกาลของปัจจุบัน
หมวดกาลาติปัตติ	บอก อนาคตกาลของอดีต

๕. ปัจจัยสำหรับประกอบนามกิตกัณัน จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยสำหรับประกอบนามกิตกัณัน จัดเป็น ๓ พวก คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ กวิ ณี ญว ตุ รุ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ข ญย

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๗ ตัว คือ อ อิ ณ ตเว ติ ตุ ญ.

๖. สัมภวานบุพพท กับ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. ต่างกันดังนี้ คือ สัมภวานบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย อิติ ศัพท์ บทหลังเป็นประธาน ดังนี้

ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน มานะว่า (เราเป็น) กษัตริย์

สตโต อิติ สยญา สตตสยญา ความสำคัญว่าสัตว์

อวธารณบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย เอว ศัพท์ (เพื่อจะห้ามเนื้อความอันอื่นเสีย)

ปญญา เอว ปโซโต ปญญาปโซโต (ประทีป) อันโพล่งทั่วคือปัญญา

พทโธ เอว รตนํ พทธรตนํ รัตนะคือพระพุทเจ้า

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยกี่ตัว? อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอะไรบ้าง?

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌนย ณี ฌิก ฌว ฌนร ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำดังนี้ คือ

ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคอยู่เบื้องหลัง ต้องพทธี คือ ทีฆะ อ เป็น อา, วิการ อิ เป็น เอ, อุ, เป็น โอ (ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์ เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคอยู่หลัง หรือเป็นทีฆะไม่ต้องพทธี)

และพยัญชนะคือ ณ นั้น ต้องลบเสีย คงไว้แต่สระที่ ณ อาศัยและสระพยัญชนะอื่นๆ

พ.ศ.๒๕๕๒

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น อโฆสยะ, โฆสยะ, สติล และ ธนิต?

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มี ๓๓ ตัว

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ จัดเป็น อโฆสยะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ ญ, ฑ ฒ ณ, ฑ ฐ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ส ห ๒๑ ตัวนี้ จัดเป็น โฆสยะ

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๓ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น สติล

พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น ธนิต

ในคัมภีร์กัจจายนภทแสดงไว้ว่า พยัญชนะ ที่สุดวรรค ๕ ตัว ก็เป็น สติล.

๒. อาเทศสนธิกิริยาปรกรรมในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. อาเทศสนธิกิริยาปรกรรมในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ แผลงสระเบื้องต้น แผลงสระเบื้องหลัง.

โนหัต เป็นสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอตฺ ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหัต.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ย, อญญ, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. ก. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ
มี ๒ คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม

ข. ย อญญ จัดเป็นวิเสสนสัพพนาม ชนิด อนินยม (ย ศัพท์นั้นพิจารณาเห็นว่า ไม่เป็นอนินยมแท้ทีเดียว
เพราะเข้ากับ ตุมห, อมห ศัพท์ก็ได้ แต่เมื่อประสงค์แปล ย ศัพท์ ว่า “ใด” แล้วก็ดูเหมือนเป็น อนินยมแท้)
ตุมห จัดเป็น ปุริสสัพพนาม.

๔. ชาติคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติ คือ กิริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ

๑) หมวด ฎ ชาติ ๒) หมวด ฐ ชาติ ๓) หมวด ฑ ชาติ ๔) หมวด ส ชาติ

๕) หมวด กิ ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จฐ ชาติ.

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

ข. กิตปัจจัย ในกิริยาकर्त् ก มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

๕. ก. ศัพท์ใด เป็นชื่อของผู้ทำ คือผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำ ซึ่งหม้อ ศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุสาธนะ
ท่านบัญญัติให้แปลว่า “ผู้” ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า “ผู้.....โดยปกติ”

- ข. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ชื่อว่า กรณสาธนะ ที่เป็น กัตตุรูป แปลว่า “เป็นเครื่อง.....” หรือ “เป็นเหตุ.....”
ที่เป็น กัมมรูป แปลว่า “เป็นเครื่องอันเขา....” หรือ “เป็นเหตุอันเขา....”.
- ค. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตัก มี ๓ ตัว คือ อนต, ตวนต, ตาวี
อนต บอกปัจจุบันกาล. ตวนต, ตาวี บอกอดีตกาล.

๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จตุททิส, กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสที่มีอุปสัคและนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อภัยยิวาสมาส มี ๒ คือ อุปสัคคปุพพกะ นิบาตปุพพกะ

จตุททิส เป็น สมอาหารทิวาสมาส

วิ. จตสโส ทิสา จตุททิส

กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นตติยาพหุพพิทิสมาส

วิ. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺณ (ปุริโส).

๗. สมุหัตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สมุหัตทิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ, ณ, ตา.

พ.ศ.๒๕๕๓

๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?

๑. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี, วจีวิภาค, วากยสัมพันธ์, ฉันทลักษณ์.

(๑) อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ

สมัญญาธิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและ พยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์

สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่น ให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

(๒) วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิศ อาชยาต กิตก์

(๓) วากยสัมพันธ์ ว่าด้วยการกและประพันธ์ผูกคำพูดที่แบ่งไว้ในวจีวิภาคให้เข้าเป็นประโยคเดียวกัน

(๔) ฉันทลักษณ์ แสดงวิธีแต่งฉันท คือคาถาที่เป็นวรรณพถุทธิ และมาตราพถุทธิ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่าสนธิ.

การต่อมี ๒ อย่าง คือ (๑) ต่อศัพท์ที่มีวิภตติให้เนื่องด้วยศัพท์ที่มีวิภตติ เหมือน จตตารโ อิม ต่อเข้าเป็น จตตารโอม เป็นต้น และ (๒) ต่อบทสมาสย่ออักษรให้น้อยลง เหมือน กต อุปกาโร ต่อเข้าเป็น กโตปกาโร เป็นต้น.

๓. จงแจก อาจரிய (อาจารย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู

๓. อาจரிய (อาจารย์) อ การันต์ ปุงลิงค์

<i>เอกวจนะ</i>	<i>พหุวจนะ</i>
ป. อาจารย์โย	อาจารย์ยา
ท. อาจารย์ยิ	อาจารย์เย
ต. อาจารย์เยน	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
จ. อาจารย์ยสฺส อาจารย์ยายา อาจารย์ยตถิ	อาจารย์ยานิ
ปญ. อาจารย์ยสฺมา อาจารย์ยมหา อาจารย์ยา	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
ฉ. อาจารย์ยสฺส	อาจารย์ยานิ
ส. อาจารย์ยสฺมี อาจารย์ยมหิ อาจารย์เย	อาจารย์เยสุ
อา. อาจารย์ย	อาจารย์ยา

๔. อะไรชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดกาลาติปัตติ ฝ่ายปรัสบท มาดู

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาต.

ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วย วิภตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ วาจก ปัจจัย.

กาลาติปัตติ ปรีสบท

เอก. พหุ.

ป. สสา สสี่สุ

ม. สเส สสธ

อุ. สสี่ สสามหา

๕. ข้อความว่า “วิภัติแห่งกิริยาภิกตักนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภัตติอาชยาต ใช้วิภัตตินาม

ถ้านามศัพท์เป็นวิภัตติและวจนะอันใด กิริยาภิกตักก็เป็นวิภัตติ และวจนะอันนั้นตาม”

เท่าที่ท่านอธิบายไว้แบบนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?

๕. ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) คือ

ภิกขุ คามํ ปิณฑาย **ปวิฏฐู**. ภิกขุ เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อก่อนข้าว.

เย เกจิ พุทฺธํ สรณํ **คตา**. (ชน ท.) เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงแล้ว ซึ่งพระพุทธเจ้า ว่าเป็นที่ระลึก ชิ.

เอกํ **ปฺริสํ** ฉตฺตํ คเหตฺวา **คจฺจนฺตํ** ปสฺสามิ. (ข้า) เห็นซึ่งบุรุษคนหนึ่ง ถือซึ่งร่มไปอยู่.

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาหารวันทวสมาส อสมาหารวันทวสมาส

สมาหารวันทวสมาส อุ. สมโถ จ วิปัสสนา จ **สมถวิปัสสนํ** สมถะด้วย วิปัสสนาด้วย ชื่อสมถะและวิปัสสนา

อสมาหารวันทวสมาส อุ. จนฺทิมมา จ สุริโย จ **จณฺทิมสุริยา** พระจันทร์ด้วย พระอาทิตย์ด้วย ชื่อพระจันทร์และพระอาทิตย์ ท.

๗. ในอภัยยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๗. ในอภัยยัตถิตมีปัจจัย ๒ ตัวคือ ถา ถํ มีวิธีใช้อย่างนี้

ถา ปัจจัย ลงในประการ หลังสัพพนาม เช่น ยถา โดยประการใด. **ตถา** โดยประการนั้น. **สพฺพถา** โดยประการทั้งปวง.

ถํ ปัจจัย ลงในประการ หลัง กิ และ อิม เช่น ประการไร, อย่างไร, **อิถถํ** ประการนี้, อย่างนี้.

พ.ศ.๒๕๕๔

๑. คำว่าอักษรๆ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๑. อักษร แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ เป็นเสียงอย่างหนึ่ง เป็นตัวหนังสืออย่างหนึ่ง.

๒. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?

๒. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า โฆสยะ ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสยะ.

๓. นามนามแบ่งเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๓. นามนามแบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

๔. ในภริยาอาชยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๔. ภริยาอาชยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ อย่าง คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลที่ยังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล.

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ที่ท่านประกอบด้วยปัจจัยหม่หนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดหมายเนื้อความของนามศัพท์และภริยาศัพท์ ที่ต่างๆ กัน มี ๒ อย่าง คือ นามกิตกั ภริยากิตกั.

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่งเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม, บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมธารยสมาส.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต, ญย, ตตน, ตา, ญ, กญ.

พ.ศ.๒๕๕๕

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ฆ ง เรียกว่า ก วรรค, จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค, ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค, ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลโป ลบ อาเทโส แปลง อาคโม ลงตัวอักษรใหม่ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รัสสัง ทำให้สั้น สัญญโค โชนตัว.

๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. สัพพนาม คือ ศัพท์สำหรับใช้แทนชื่อคนและสิ่งของที่ออกชื่อมาแล้วข้างต้น เพื่อจะไม่ให้เป็นการซ้ำซาก แบ่งเป็น ๒ คือ ปริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

เอต อณฺญ เป็นวิเสสนสัพพนาม อมฺห เป็นปริสสัพพนาม

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใดกล่าว กิริยาศัพท์นั้นชื่อว่าเหตุกัตตุวาจก, มีอุทาหรณ์ว่า ในเหตุกัตตุวาจกนั้น ลงปัจจัย ตัวคือ

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่า เป็นกิริยาของผู้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัตตุวาจก, มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุแทน โอทน ปาเจติ นายยัง (หรือใช้) พอครัวให้ห้อยซึ่งข้าวสุก.

ในเหตุกัตตุวาจกนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ญ ณาเป ณาปย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิกตฺ์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ.

ข. ภูณฺชิตพฺพนฺติ โภชนํ.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิกตฺ์ แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนตฺ ตวณฺตุ ตาวี

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนตฺ มาน บอกรปัจจุบันกาล

อนึ่ง ตพพ บอกความจำเป็น

ตวนตุ ตาวี ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. ภูถพิตพพนติ โภชน. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ.

๖. อะไรชื่อวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จันทิมสุริยา, สมถวิปัสสน์ จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ วันทวสมาส.

วันทวสมาสนั้นมี ๒ คือ สมาหาร อสมาหาร

จันทิมสุริยา เป็น อสมาหาร สมถวิปัสสน์ เป็น สมาหาร.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณติตโร, เสยโย, เชฏฐุ ลงปัจจัยตัวไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร, ตม, อียิสสก, อีย, อิฏฐ.

ปณติตโร ลง ตร ปัจจัย

เสยโย ลง อีย ปัจจัย

เชฏฐุ ลง อิฏฐ ปัจจัย.

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทิฆะ และ รัสสะ?

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ.

ก ข ค ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ อ.

อักษร ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ชื่อว่า สระ. สระ ๕ ตัว คือ อา อี อู เอ โอ ชื่อ ทิฆะ.

สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อู ชื่อ รัสสะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ก. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องกันด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ สัญญโค

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณณสังขยา.

ตั้งแต่ เอกนวิสติ ถึง อภินวติ เป็นเอกวจนะ อิติลึงค์ อย่างเดียว.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหมวดอัชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัติหมวดอัชชัตตนิ บอกอดีตกาลตั้งแต่นั้นนี้ แปลว่า แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่า ได้แล้ว.

ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมี ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ รมมจาริ.

ข. สยนติ เอตถาติ สยนํ.

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น ชื่อว่า กรณสาธนะ แปลว่า เป็นเครื่อง หรือ เป็นเหตุ

ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ รมมจาริ. เป็น กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ ลงในอรรถแห่งศีล.

ข. สยนติ เอตถาติ สยนํ. เป็น กัตตฺรูป อธิกรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ปลูก อินทรียานิ ปลูกอินทรียิ.
- ข. ทรถส อภาโว นิทรถิ.
- ค. สทธา เอว ธนํ สทธาธนํ.
- ง. สญชาโต สเวโค ยสส, โส สญชาตสเวโค (ชโน).
- จ. ปตโต จ จีวรญจ ปตตจีวรํ.

- ๖. ก. ปลูกอินทรียิ เป็นสมาหารทิวคสมาส
- ข. นิทรถิ เป็นอภัยยิภาวสมาส
- ค. สทธาธนํ เป็นอวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส
- ง. สญชาตสเวโค เป็นจตุตถิพหูพหิสมาส
- จ. ปตตจีวรํ เป็นสมาหารทวันทวสมาส

๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากุนิโก, ปุริโม, สุมธโส ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

สากุนิโก ลง ฦก ปัจจัย ใน ตรัตยาตัทธิต

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ใน ชาตาทิตัทธิต

สุมธโส ลง ส ปัจจัย ใน ตัทสสัตถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี คือ

ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าได้แก่พยัญชนะ

๑. ก. ฐานที่ตั้งของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาล เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอฎฐะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้องเรียกว่า โฆสะ ได้แก่ พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฌ ง, ช ฌ, ฑ ฒ ณ, ท ฐ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ห ฬ, ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆสะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในสรสนธิ อาเทโส มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ก. ในสรสนธิ อาเทโส มี ๒ คือ แปลงสระหน้า แปลงเบื้องหลัง

ข. ในนิคคหิตสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์?

ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ

๓. ก. ศัพท์อีกจำพวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ ไม่ได้ แปลงรูปไปต่างๆเหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์

ข. เสว นิบาตบอกกาล, พหิทธา นิบาตบอกที่, อิว นิบาตบอกอุปมาอุปไมย, น นิบาตบอกปฏิเสธ, สเจ นิบาตบอกปริกัป.

๔. บุรุษในอาขยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร?

จงเขียนวิภัติ หมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดู

๔. บุรุษในอาขยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัธยมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

จะทราบบุรุษได้ ต้องอาศัยวิภัติ.

อัชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อู่

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

- ก. ทุกฺเชน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ.
- ข. วิเนติ เตนาติ วินโย.

๕. ผู้ทำๆ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้นเป็นต้นว่า ฐานํ ที่ตั้ง, ที่ยืน, อาสนํ ที่นั่ง, สยณํ ที่นอน ชื่อว่าอิกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า “เป็นที่” ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเขา.”

- ก. ทุกฺเชน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ
- ข. วิเนติ เตนาติ วินโย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ญาณํ จกฺขุ อิว ญาณจกฺขุ.
- ข. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต (สตฺโต).
- ค. ชิวสฺส ยตฺตโก ปริจฺเฉโท ยาวชิวํ.
- ง. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกฺขุ).
- จ. นตฺถิ ตสฺส ปุตฺตาติ อปุตฺตโก.

- ๖. ก. ญาณจกฺขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส
- ข. พนฺธนมุตฺโต ชื่อ ปัญฺจมีตฺปปริสสมาส
- ค. ยาวชิวํ ชื่อ นิปาตบุพพะกะ อัพยยีภาวสมาส
- ง. วิตราโค ชื่อ ปัญฺจมีพหุพหิสมาส
- จ. อปุตฺตโก ชื่อ นบุพพบท พหุพหิสมาส

๗. ในสมุหัตถิตี มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทฺวาทสี, ปณฺญวา, โกสลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตีไหน?

๗. ในสมุหัตถิตี มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ฌนฺ ตา

ทฺวาทสี ลง อ ปัจจัย ในปุรณตถิตี

ปณฺญวา ลง วนฺตฺ ปัจจัย ในตทสสฺตถิตี

โกสลํ ลง ฌนฺ ปัจจัย ในภาวตถิตี

พ.ศ.๒๕๔๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. อักษรวิธี่ ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ

ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ

๑. ก. อักษรวิธี่ ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์

๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ

ชีวหามัชฌะ ทามกลางลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ตาลุชะ

ชีวโหปักคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา เป็นกรณของอักษรที่เป็น มทรชะ

ชีวหัคคะ ปลายลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ทนตชะ

สภัญฐานะ ฐานของตน เป็นกรณของอักษร ที่เหลือนอกจากนี้คือ กณฐชะ โอรุฐชะ นาสิกภัญฐานชะ

๒. สนธิกริโยปกรณคืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ

ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ ๗ คือ โลโป อาเทโส อาคโม วิกาโร ปกติ ทีโฆ รัสสัง.

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ ๑ พหุวจนะ ๑

วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น บุรีโส ชายคนเดียว เป็นเอกวจนะ บุรีสา ชายหลายคน เป็นพหุวจนะ.

๔. วิภัตติอาชยัต จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู

๔. วิภัตติอาชยัต จัดเป็น ๘ หมวด คือ

หมวดวัตตมานา ปัญจมี สัตตมี บอกปัจจุบันกาล

หมวดปโรกขา หียัตตนิ อชัตตนิ บอกอดีตกาล

หมวดภวิสสันติ กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาล

ปัญจมี ปรัสสพท

เอก. พหุ.

ป. ต. อนต.

ม. หิ. ถ.

อุ. มิ. ม.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภีตัก แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ.

ข. ภูณชิตพพุนติ โภชน.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภีตัก แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนาคต ตวนตฺ ตาวี

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนาคต มาน บอกปัจจุบันกาล

อนนีย ตพพ บอกความจำเป็น

ตวนตฺ ตาวี ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตรูป อธิกรณสาธนะ

ข. ภูณชิตพพุนติ โภชน. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็น

ก. สีสถจ สมภูฐถจ สีสถสมภูฐ (ฐาน).

ข. สห มจฉเรน ยํ, วัตตตีติ สมจฉเร (จิตต์).

ค. สัสราเร ทุกข์ สัสราเรทุกข์.

ง. สมโณ จ พราหมโณ จ สมณพราหมณา.

จ. อาคตา สมณา ยํ, โส อาคตสมโณ (อาราโม).

๖. ก. สีสถสมภูฐ ชื่อ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

ข. สมจฉเร ชื่อ สหบุพพบท พหุพพิธิสมาส

ค. สัสราเรทุกข์ ชื่อ สัตตमितุปุริสสมาส

ง. สมณพราหมณา ชื่อ อสมหาร ทวันทวสมาส

จ. อาคตสมโณ ชื่อ ทติยาพหุพพิธิสมาส

๗. ในโคตตตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีย, สติมา, ทวิธา ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน?

๗. ในโคตตตทิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ, ฌายน, ฌาน, ฌยย, ฌิ, ฌิก, ฌว, ฌนร.

ปุชนีย ลง อีย ปัจจัย ใน ฐานตทิต

สติมา ลง มนตฺ ปัจจัย ใน ตทิสตติตทิต

ทวิธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตทิต

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. พยัญชนะอวรรค มี.....ตัว คือ.....
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....
๑. ก. พยัญชนะอวรรค มี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห พ อ
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอลุฐะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. สนธิ มี ๓ คือ สรรสนธิ พยัญชนสนธิ นิคคหิตสนธิ.
- ข. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว. คือ ย ว ม ท น ต ร พ.

๓. วิภัตตินามนั้นมีกี่ตัว? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. วิภัตตินามนั้นมี ๑๔ ตัว. แบ่งออกเป็น เอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗.

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา ที่ ๑	สี	โย
ทุติยา ที่ ๒	อ	โย
ตติยา ที่ ๓	นา	หิ
จตุตถี ที่ ๔	ส	น
ปัลลิมมี ที่ ๕	สมา	หิ
ฉัฏฐี ที่ ๖	ส	น
สัตตมิ ที่ ๗	สมิ	สุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมวาก?
- ข. ปัจจัยในเหตุกัตตวาก มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๔. ก. กิริยาศัพท์ใดกล่าวถึงที่บุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัมมวาก.
- ข. ปัจจัยในเหตุกัมมวาก มี ๔ ตัว คือ เณ ฌย ณาเป ณาปย.

๕. ต ปัจจัยในกิริยากริยาคัตถ์ เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. ฌมมํ วัตตุํ สีสลสสาติ ฌมมวาที.

ข. ลิกขณํ ลิกขา.

๕. ธาตุมี ร เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฌณ เช่น ชินฺณโณ.

ธาตุมี ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฐ เช่น ตฺฐโฐ.

ก. ฌมมํ วัตตุํ สีสลสสาติ ฌมมวาที. เป็นสมาสรูป ตัสมีสลสาธนะ.

ข. ลิกขณํ ลิกขา. เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. ฌณโณ ปุตโต ราชปุตโต.

ข. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.

ค. ปตฺโต จ จีวรญจ ปตฺตจิวรี.

ง. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺโณ (ปุริโส)

จ. นครสส พหิ พหินครี.

๖. ก. ราชปุตโต ชื่อ ฌณฐิตปุริสมาส.

ข. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส.

ค. ปตฺตจิวรี ชื่อ สมาหารทวันทวสมาส.

ง. กตปุณฺโณ ชื่อ ตติยาพหุพหิสมาส.

จ. พหินครี ชื่อ นิบาตบุพพท อัပ္พยภาวสมาส.

๗. ในทหส์ตถิตทริต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุขี, อโยมยํ, นาวิโก ลงปัจจัยอะไร? ในตทริตไหน?

๗. มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส สี อิก อี ร วนต มนต ฌ.

สุขี ลง อี ปัจจัย ในตทหส์ตถิตทริต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกตติทริต.

นาวิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาทิตทริต

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....

ข. สรรมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รัสสะ.

๑. ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.

ข. สรรมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อว่า รัสสะ.

๒. อาเทศในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? รมมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?

๒. อาเทศในสรสนธิ มี ๒ อย่าง คือ แปลงสระหน้า แปลงสระหลัง.

รมมณฺจเร เป็นอาเทศนิคคหิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

และนามนามนั้นเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน, สัตว์, ที่, สิ่งของ จัดเป็นนามนาม, แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

นามนามเป็นได้ ๓ ลิงค์.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาต? ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติกรรมวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ.

๔. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำเป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ วาจก ปัจจัย.

ภวิสสันติ ปรัสสพท

เอก. พหู.

ป. สสติ สสนติ

ม. สสสิ สสถ

อุ. สสามิ สสาม

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กริยาकर्ตคือ ติณฺโณ, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกริยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่า กัตตุสาธนะ.

ให้แปลว่า ผู้ ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสีละ แปลว่า ผู้...โดยปกติ.

ติณฺโณ แปลว่า ข้ามแล้ว มาจาก ตฺร ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย

ธาตุมิ ร เป็นที่สุตอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตุ ลง อิ อาคม ต้นธาตุ.

ปมชช แปลว่า ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มหฺ ธาตุในความประมาท ตฺวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ธาตุที่มี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชช.

**๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
อนโตปาสาทำ, นิหฺทรณํ จัดเป็นอย่างไร?**

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.

มี ๒ อย่าง คือ อุปสัคคปฺพพะกะ นิปาตปฺพพะกะ.

อนโตปาสาทำ จัดเป็น นิปาตปฺพพะกะ

นิหฺทรณํ จัดเป็น อุปสัคคปฺพพะกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณญฺ, นาวิโก, ปุณฺญฺวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต, ญย, ตตน, ตา, ณ, กณ.

สามณญฺ ลง ญย ปัจจัย ใน ภาวตัทธิต.

นาวิโก ลง ณิก ปัจจัย ใน ตรตฺยาทิตัทธิต.

ปุณฺญฺวา ลง วนฺตุ ปัจจัย ใน ตัทสสฺตถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ **ครุ** มีเสียงหนัก

ข. **ว** เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า **ทันโตฏฐุชะ**

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. สระที่เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคและนิคคิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ **ครุ** มีเสียงหนัก

ข. **ว** เกิดใน ๒ ฐาน คือ **พินและริมฝีปาก** เรียกว่า **ทันโตฏฐุชะ**

๒. ในนิคคิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรมเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในนิคคิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรม ๔ คือ **โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ.**

เอตทโวจ เป็นอาเทศนิคคิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. **นามที่แสดงลักษณะของนามสำหรับหมายให้รู้ว่ำนามนั้นดีหรือชั่ว เป็นต้น จัดเป็น คุณนาม.**

แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ **ปกติ วิสส อติวิสส.**

๔. ชาติคืออะไร? ชาตินั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติคือกริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก.

จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) หมวด ภู ชาติ ๒) หมวด รุช ชาติ ๓) หมวด ทิว ชาติ ๔) หมวด สุ ชาติ

๕) หมวด กี ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จรุ ชาติ.

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒. แบ่งให้ละเอียดอีก ดังนี้

ปัจจุบันกาล แบ่งเป็น ๒ คือ **ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อนาคต**

อดีตกาล แบ่งเป็น ๒ คือ **ล่วงแล้ว ล่วงเสร็จแล้ว.**

๖. สมาสเช่นไร ชื่อพหูพพิทสมาส? และพหูพพิทสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้จัดเป็นพหูพพิทสมาสอะไร?

ก. **วิโต ราโค ยสุมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)**

ข. **อากาศา สมณา ย, โส อาคตสมโณ (อาราโม)**

๖. **สมาสที่มีบทอื่นเป็นประธาน** ชื่อ พหูพพิทสมาส. มี ๖ อย่าง คือ

หุติยาพหูพพิท ทติยาพหูพพิท จตุตถิพหูพพิท ปัญจมีพหูพพิท ฉัญฐิพหูพพิท สัตตมีพหูพพิท.

ก. วีโต ราโค ยสมา โส **วีตราโค** (ภิกขุ) จัดเป็นปัญจมีพหัพพหิสมาส.

ข. อาคตา สมณา ยํ, โส **อาคตสมโณ** (อาราโม) จัดเป็นหุตติยาพหัพพหิสมาส.

๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ถา ถั.

สหายตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ.....แปลว่า.....
มี..... ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื้อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณ อวรรณ.

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลโป, อาเทโส, อาคโม, วิกาโร, ปกติ, ทีโฆ, รัสสัง.

โนหัต เป็น โลปสรสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อพยยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสัคใช้อย่างไร?

๓. ศัพท์ที่จะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว
ศัพท์เหล่านี้ เรียกว่า อพยยศัพท์ ได้แก่ ศัพท์จำพวกอุปสัค นิบาต ปัจจย.

เฉพาะอุปสัค ใช้นำหน้านามและกริยาให้วิเศษขึ้น เมื่อนำหน้านามมีอาการคล้ายคุณศัพท์
เมื่อนำหน้ากริยามีอาการคล้ายกริยาวิเศษนะ.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู

๔. กริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาก.

วาก นั้น มี ๕ อย่าง คือ กัตตวาก กัมมวาก ภาววาก เหตุกัตตวาก เหตุกัมมวาก

อัชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อุ

ม. โโอ ตถ

อุ. อี มหา.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอภิรณสาธนะ? และอภิรณสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กริยาภิกค์ คือ หฺนฺว, ปหาย แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำฯ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง ที่ยืน ชื่อว่าอภิรณสาธนะ
อภิรณสาธนะ ท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา...

หฺนฺว แปลว่า สำเร็จแล้ว มาจาก หส ชาติ ในความหัวเราะ ต ปัจจย

ธาตุมี ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็น ฐ แล้วลบที่สุดธาตุ

ปหาย แปลว่า ละแล้ว มาจาก ป บทหน้า หา ธาตุในความละ ตวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แผลง ตวา เป็น ย.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

สมณพราหมณา, ปตตจิวรี จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีนามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส มี ๒ อย่าง คือ สมาหาร อสมหาร

สมณพราหมณา จัดเป็น อสมหาร. ปตตจิวรี จัดเป็น สมาหาร.

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ชนตา, สติมา, จตุตโถ ลงปัจจัยอะไร? ในถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ณ ตา.

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหัตถิต

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทิสัตถิตถิต

จตุตโถ ลง ถ ปัจจัย ในปุรณัตถิต

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ

๑. ก. สระที่เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคและนิคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อลหุ มีเสียงเบา.

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ อ อา ก ข ค ฆ ง ห เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อธิปไตยเป็นสนธิอะไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ อย่าง คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ สัญญโค.

อธิปไตย เป็น สัญญโคพยัญชนสนธิ.

๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู

๓. ขตติย (กษัตริย์) อ การันต์ ปุงลิงค์

เอก.

พหู.

ป. ขตติโย ขตติยา

ทุ. ขตติยิ ขตติเย

ต. ขตติเยน ขตติเยหิ ขตติเยภิ

จ. ขตติยสส ขตติยาย ขตติยตถิ ขตติยานิ

ปถ. ขตติยสมา ขตติยมหา ขตติยา ขตติเยหิ ขตติเยภิ

ฉ. ขตติยสส ขตติยานิ

ส. ขตติยสมี ขตติยมหิ ขตติเย ขตติเยสุ

อา. ขตติย ขตติยา

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใด กล่าว..... กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาทก, มีอุทาหรณ์ว่า.....

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาทก.

มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.

ข. สรรณํ สติ.

๕. ต ปัจจัยลงหลังธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ทฐ เช่น

พทุโร รู้แล้ว มาจาก พฐ ธาตุ ในความรู้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า
แปลง ต เป็น ทฐ แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น พทุโร

ลทุโร (อันเขา) ได้แล้ว มาจาก ลฏ ธาตุ ในความได้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฏ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็น ทฐ
แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น ลทุโร.

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส เป็นกัตตรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. สรรณํ สติ เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. อนฺโร จ วธิโร จ อนฺรวธิโร.

ข. จตฺสโส ทิสา จตฺททิสํ.

ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต.

ง. ฆตฺตสส ปจฺฉา ปจฺฉาฆตฺตํ.

จ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส, โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ).

๖. ก. อนฺรวธิโร ชื่อ วิเสสนนภยบท กัมมธารยสมาส.

ข. จตฺททิสํ ชื่อ สมหาททิสสมาส.

ค. พนฺธนมุตฺโต ชื่อ ปัญจมีตปฺปรีสมาส.

ง. ปจฺฉาฆตฺตํ ชื่อ นิปาตปฺพทก อภัยยภาวสมาส.

จ. สนฺตจิตฺโต ชื่อ ฉฺฉฐีพหฺพทิสสมาส.

๗. ในปุรณตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สดตโม, ราชคหิโก, มุฑตา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตอะไร?

๗. ในปุรณตฺทิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตย ถ ฐ ม อี.

สดตโม ลง ม ปัจจัย ในปุรณตฺทิต.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาตฺทิต.

มุฑตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตฺทิต.

พ.ศ.๒๕๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆษะ,

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือและ.....๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆษะ.

๑. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆษะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฉ ญ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห ฟ ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆษะ.

๒. ในสรสนธิ วิการมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน์ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ วิการมี ๒ คือ วิการในเบื้องต้น วิการในเบื้องปลาย.

พุทธธานสาสน์ เป็น โลปนิกคหิตสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิติลึงค์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณฺณสังขยา.

จตุ (๔) อิติลึงค์

พหูวนะ

ป. จตฺสโร

ท. จตฺสโร

ต. จตุหิ

จ. จตฺสสนนํ

ปญ. จตุหิ

ฉ. จตฺสสนนํ

ส. จตุสุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหวมวตกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. เหตุกัมมวจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัติหวมวตกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต. แปลว่า จัก...แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จักได้...แล้ว.

ข. เหตุกัมมวจาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย ในกัตตุวจากนั้นด้วย

ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ในกิริยาภิกตักแบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. ธมฺมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ.

๕. ในกิริยาภิกตัก แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

ก. ธมฺมํ จรติ สีเลนาติ ธมฺมจารี เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

พหูพจน์, ปณฺญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเศษนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเศษนบุพบท, วิเศษนุตตรบท, วิเศษโนภยบท, วิเศษโนปมบท, สัมภวานบุพบท, อวธารณบุพบท.

พหูพจน์ จัดเป็น อวธารณบุพบท.

ปณฺญาปาสาโท จัดเป็น อปมานุตตรบท วิเศษโนปมบท กัมมธารยสมาส (มีอุปมาอยู่หลัง).

๗. อะไรเรียกว่า ตัทธิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุเมธโส, ทวีธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ปัจจัยหมู่หนึ่งเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เนื้อความย่อ สำหรับใช้แทนศัพท์ ย่อคำพูดลงให้สั้น เรียกว่า ตัทธิต.

โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ สามัญญตัทธิต ภาวตัทธิต อัพยตัทธิต

สุเมธโส ลง ส ปัจจัยใน ตัทธิตตัทธิต.

ทวีธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้
ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ.....

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฌ ง, จ ฉ ฆ ญ, ฎ ฐ ท ฒ ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ว ส ห ฬ อ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลโป ลบ อาเทโส แผลง อาคโม ลงตัวอักษร
ใหม่ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รัสสัง ทำให้สั้น สัญญโค ซ้อนตัว.

๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ

แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ปริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

๔. อะไรจัดเป็นวากจ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวากจ.

แบ่งเป็น ๕ อย่าง คือ กัตตวากจ กัมมวากจ ภาววากจ เหตุกัตตวากจ เหตุกัมมวากจ.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ
คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท และวิเสสนุตตรบท แปลออกสำเนียงวิเสสนะว่า ผู้, ตัว, อัน เป็นต้น ตามลักษณะของนามนาม

วิเสสนโนภยบท แปลว่า ทั้ง...ทั้ง..., วิเสสนโนปมบท แปลว่า เพียงตั้ง, สัมภวานบุพพบท แปลว่า ว่า,

อวธารณบุพพบท แปลว่า คือ.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ สมาส.

และสมาสนั้น ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธารยะ, ทิค, ตัปฺปฺริสสะ, ทวันทวะ, อัပ္พยี้ภาวะ, พหฺพพิหิ.

๗. ในวิภาคตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในวิภาคตฺทิต มีปัจจัย ๒ ตัว. คือ ธา โส

พ.ศ.๒๕๕๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรณ เพราะ.....

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า.....

๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ว ส ห ฬ ° เรียกว่า อวรรณ เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมักตามฐานกรณ์ที่เกิด.

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทันตชะ

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จาตุทสี่ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.
จาตุทสี่ จัดเป็น ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลิงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. ลิงค์แบ่งเป็น ๓ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

นามนามนามนาม ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรือนปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียวกันบ้าง

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด
ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

๔. บทในอาขยาต แบ่งเป็น ๒ บท คือ ปรัสสบท บทเพื่อผู้อื่น อตตโนบท บทเพื่อตน.

ปรัสสบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัตตวาจาก อตตโนบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัมมวาจากและภาววาจาก.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อ สาธนะ

มี ๗ คือ กัตตสาธนะ, กัมมสาธนะ, ภาวสาธนะ, สัมปทานสาธนะ, อปาทานสาธนะ, อธิกรณสาธนะ.

นายโก จัดเป็นกัตตสาธนะ. โภชน จัดเป็นกัมมสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สทฺธา เอว ธนํ สทฺธาธนํ
- ข. สมโถ จ วิปสฺสนา จ สมถวิปสฺสนํ
- ค. น อริโย อนริโย
- ง. ปาสาทสฺส อนฺโต อนฺโตปาสาทํ
- จ. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)

- ๖. ก. สทฺธาธนํ เป็น อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส.
- ข. สมถวิปสฺสนํ เป็น สมาหารทวันทวสมาส.
- ค. อนริโย เป็น นบุพพท กัมมธารยสมาส หรือ อุภยตีปฺริสมาส
- ง. อนฺโตปาสาทํ เป็น นิปาตบุพพกะ อัพยยีภาวสมาส.
- จ. วิตราโค เป็น ปัญญาหิมพหพิหสมาส.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนฺธนียํ, อโยมยํ, ฉฏฺฐโฐ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺถิตอะไร?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร, ตม, อียิสฺสก, อีย, อิกฺข.

พนฺธนียํ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺถิต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตตฺถิต.

ฉฏฺฐโฐ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตฺถิต.

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อ.....

๑. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องกันด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ.

มี ๓ อย่าง คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ ๑๒ ศัพท์ มี มน ศัพท์เป็นต้น เรียกว่า มโนคณะ.

ปิตุ (ปิตา)

เอกวจนะ

พหุวจนะ

ป. ปิตา	ปิตโร
ท. ปิตริ	ปิตโร
ต. ปิตรา ปิตุณา	ปิตเรหิ ปิตเรภิ ปิตูหิ ปิตูภิ
จ. ปิตุ ปิตุโน	ปิตรานํ ปิตูนํ
ปณ. ปิตรา	ปิตเรหิ ปิตเรภิ ปิตูหิ ปิตูภิ
ฉ. ปิตุ ปิตุโน	ปิตรานํ ปิตูนํ
ส. ปิตริ	ปิตเรสุ ปิตุสุ
อา. ปิตา	ปิตโร.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตฺวาจก? จงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้ผู้อื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตฺวาจก.

ปัญจมี ปรัสสพท

เอกวจนะ พหุวจนะ

ป. ตุ	อนตุ
ม. หิ	ถ
อุ. มิ	ม

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตัก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ หุ เป็นที่สุด แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตัก ลงหลังธาตุมี ม เป็นที่สุด แผลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ปกกนโต หลีกไปแล้ว มาจาก
ป บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าวไป,

ลงหลังธาตุที่มี หุ เป็นที่สุด แผลง ต เป็น หห แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น รุหโ หอกแล้ว มาจาก รุห ธาตุ ในความขึ้น, งอก.

๖. อะไรชื่อตปุริสสมาส? ตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

คามคโต (ปุริโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นที่สุด ท่านย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตปุริสสมาส.

ตปุริสสมาสนั้น มี ๖ คือ ทุตียาตปุริสสะ ตุตียาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฐิตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

คามคโต (ปุริโส) จัดเป็น ทุตียาตปุริสสะ

รุกขสาขา จัดเป็น ฉกฐิตปุริสสะ

๗. ในตัทสสัตถิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามเณโร, มาคโธ, ปุณญวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในตัทสสัตถิตัทธิต มี ๙ ตัว คือ วิ ส สี อิก ร วนต ฌ.

สามเณโร ลง เณร ปัจจัย ในโคตตตัทธิต

มาคโธ ลง ฌ ปัจจัย ในราคาทิตัทธิต

ปุณญวา ลง วนต ปัจจัย ในตัทสสัตถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ สระ,
.....๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อู อุ เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห พ อ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ คือ โลโป สบ อาเทโส แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม
ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รัสสัง ทำให้สั้น

๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องหมายกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุรณสังขยา.

จตุ (๔) (อิติลึงค์)

พหูจนะ

ป. จตสโส

ท. จตสโส

ต. จตุหิ

จ. จตสสนนั

ปัญ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนั

ส. จตุสุ.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยวิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ วาจก ปัจจัย เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสารณะ? และกัมมสารณะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำฯ ซึ่งสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้นเป็นต้นว่า วิโย เป็นที่รัก รโส วิสัยเป็นที่ยินดี กิติ ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ
เป็นต้นว่า กิจจํ กรรมอันเขาพึงทำ ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ กิติ ชื่อ กัมมสารณะ.

กัมมสารณะนั้น ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา...

๖. **สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหูพหิสมาส? และพหูพหิสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?**

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหูพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ ทุตติยาพหุพหิ ทุตติยาพหุพหิ
จตตติพหุพหิ ปัญจมีพหุพหิ ฉกฺฐิพหุพหิ สัตตมีพหุพหิ.

๗. **ในชาตาติตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มชฺฌิโม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน?**

๗. ในชาตาติตฺทิตฺต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

ราชคหิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยชาติตฺทิตฺต

มชฺฌิโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาติตฺทิตฺต

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตฺทิสสฺสตีตฺทิตฺต.

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากนั้น.....ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า.....

๑. อักษรที่เหลือจากนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนคคหิตเป็นที่สุด ชื่อว่า พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ.

๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๒. การต่ออักษรด้วยอักษร จัดเป็น ๓ คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

จงแจก ภควนตุ ศัพท์ ด้วยวิภัตติทั้ง ๗ มาดู

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้ ๒ อย่าง คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับบอกชื่อสิ่งเดียว

พหุวจนะ คำพูดสำหรับบอกชื่อสิ่งของมากกว่าสิ่งเดียวคือ ตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.

วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น ปุริโส ชายคนเดียวเป็นเอกวจนะ ปุริสา ชายหลายคนเป็นพหุวจนะ.

ภควนตุ (พระผู้มีพระภาค) पुलिङ्क

เอก.

พหุ.

ป. ภควา	ภควนตา ภควนโต
ท. ภควนตี	ภควนเต ภควนโต
ต. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
จ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ปญ. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
ฉ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ส. ภควติ ภควนเต	ภควนเตสุ
อา. ภคว ภควา	ภควนตา ภควนโต.

๔. วิภัตติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง? วิภัตติไหนเมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง?

๔. วิภัตติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

มิ, ม วัตตมานา กิตี หิ, มิ, ม ปัญจมิ กิตี อยู่ข้างหลัง เมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง.

๕. กิริยาภิตกต่อไปนี้ คือ ฤๅโต, นิขมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤๅโต แปลว่า อันเขากินแล้ว มาจาก ฤช ธาตุ ในความกิน ต ปัจจัย ธาตุมิ ช เป็นที่สุด เอาที่สุดธาตุเป็น ต

นิขมม แปลว่า ออกแล้ว มาจาก นิ บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าว ตวา ปัจจัย อุปสัค อยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมิ ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น มม.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าสมาส.

สมาส ว่าโดยกิจ มี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบลวิภัตติ เรียกว่า ลุตตสมาส. สมาสที่ไม่ได้ลบลวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส.
ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธรรายะ, ทิค, ตปุริสสะ, ทวันทวะ, อัพยยีภาวะ, พหพพิหิ.

๗. ในตัสสัดถิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสสนีโย, ฉฏฐุ, อายสฺมา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตอะไร?

๗. ในตัสสัดถิตัทธิต มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วี ส สี อิก อี ร วนตุ มนตุ ณ.

ทสสนีโย ลง อี ย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

ฉฏฐุ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตัทธิต

อายสฺมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตัสสัดถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาล เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอภูชะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตภูชะ.

๒. ในสรสนธิ โลโป มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จดตาโรเม, โนเหตุ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในสรสนธิ โลโป มี ๒ คือ ลบสระหน้า ลบสระหลัง.

จดตาโรเม จัดเป็นลบสระหลัง. โนเหตุ จัดเป็นลบสระหน้า.

๓. เสฏฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ในปูลงศ์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างเป็นอย่างไรบ้าง?

๓. เสฏฐี (เศรษฐี)

	เอก.	พหู.
ป.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ท.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ต.	เสฏฐีนา	เสฏฐีทิ เสฏฐีภิ
จ.	เสฏฐีสส เสฏฐีโน	เสฏฐีนิ
ปญ.	เสฏฐีสมา เสฏฐีมหา	เสฏฐีทิ เสฏฐีภิ
ฉ.	เสฏฐีสส เสฏฐีโน	เสฏฐีนิ
ส.	เสฏฐีสมี เสฏฐีมหิ	เสฏฐีสสุ
อา.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี.

๔. กิริยาศัพทใด ชื่อกัมมวาจก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวาจกนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพทใดกล่าวกรรม (สิ่งที่บุคคลพึงทำ) (คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง) กิริยาศัพทนั้น ชื่อกัมมวาจก.

อุทาหรณ์ว่า สูเทน โอทโน ปจียเต. ข้าวสุก อันพ้อคร้ว หงอย.

และในกัมมวาจกนี้ ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม หน้า ย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาคิตก์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาคิตก์ จัดเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัยดังนี้

กิตปัจจัย: อนต, ตวนต, ตาวิ

กิจปัจจัย: อนีย, ตพพ

กิตกัจจปัจจย: มาน, ต, ตุน, ตวา, ตวาน.

อนต, มาน บอกปัจจบันกาล

ตวนต, ตาวี, ต, ตุน, ตวา, ตวาน บอกอดีตกาล

อนีย, ตพพ บอกความจำเป็น.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฉาภตต์, อชมตต์ จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.

อัพยยิภาวสมาส นั้น มี ๒ คือ อุปสัคคปุพพะกะ นิปาตปุพพะกะ.

ปจฉาภตต์ จัดเป็นนิปาตปุพพะกะ. อชมตต์ จัดเป็นอุปสัคคปุพพะกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีโย, อโยมย, ปุณญวา ลงปัจจยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจย ๖ ตัว คือ ตต ฌย ตตน ตา ฌ กณ

ปุชนีโย ลง อีย ปัจจย ในฐานตัทธิต

อโยมย ลง มย ปัจจย ในปกติตัทธิต

ปุณญวา ลง วนตฺ ปัจจย ในตัทสสัตถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒)

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มี ๒๕ คือ ก ข ค ง ฉ ฉ ผ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ; ต ถ ท ธ น; ป ผ พ ภ ม.

๒. สนธิกริโยปกรณ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ มี ๘ อย่าง คือ โลโป ลบ อาเทโส แผลง อาคโม ลงตัวอักษรใหม่ วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รัสสัง ทำให้สั้น สัญญโค โชนตัว.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และ ปุณฺณสังขยา.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำเป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต. ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเพื่อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่า สาธนะ. แบ่งเป็น ๗ คือ กัตตสาธนะ กัมมสาธนะ ภาวสาธนะ กรรมสาธนะ สัมปทานสาธนะ อปาทานสาธนะ อธิกรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นต้นในที่สุด ท่านย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่า ตปุริสสมาส. และตปุริสสมาสนั้น มี ๖ อย่าง คือ ทุตียาตปุริสสะ ตุตียาตปุริสสะ จตตถิตตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉฎฐิตตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌยย ฌนิ ฌนิก ฌว ฌนร.

พ.ศ.๒๕๕๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๑. พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ข ง, ช ฉ, ฌ ฉ ฌ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห ฟ, ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มิเท่าไร? อะไรบ้าง? อิธปโมทติ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มิ ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.
อิธปโมทติ จัดเป็นการซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?

๓. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

อนิยม ได้แก่ ย อญญ อญญตร อญญตม พร อปร กตร กตม เอก เอกจจ สพพ ก็

นิยม ได้แก่ ต เอต อิม อม.

๔. ในอาขยาดนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?

๔. ในอาขยาดนั้นท่านแบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล ๓) กาลยังไม่มาถึง เรียกว่าอนาคตกาล

และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ดังนี้คือ

ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันใกล้อนาคต

อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ล่วงแล้ววานนี้ ล่วงแล้ววันนี้

อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน อนาคตของอดีต.

๕. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหฺรณํ วัตถุเป็นเครื่องประหาร
วิชฌนํ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

และกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า เป็นเครื่อง... หรือ เป็นเหตุ...

ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นเครื่องอันเขา... หรือ เป็นเหตุอันเขา....

๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวิร, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามนาม ตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทวสมาส. มี ๒ คือ สมาหาร อสมาหาร.

ปตตจิวิร จัดเป็น สมาหาร สมณพราหมณา จัดเป็น อสมาหาร.

๗. ในชาตาทิตฺตฺธิตฺ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาวํ, ปจฺฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตฺธิตฺไหน?

๗. ในชาตาทิตฺตฺธิตฺมีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

กาสาวํ ลง ณ ปัจจัย ในราคาทิตฺตฺธิตฺ

ปจฺฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาทิตฺตฺธิตฺ

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตฺตฺสํสํตฺตฺธิตฺ.

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ.....ชื่อ.....

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้นคือ.....ชื่อ.....

๑. ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อี อุ ชื่อ รัสสะ มีเสียงสั้น

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทีฆะ มีเสียงยาว

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน์ จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ.

พุทธานสาสน์ จัดเป็นชนิด โลโป.

๓. กุล (ตระกูล) ซึ่งเป็น อ การันต์ใน นปุงสกลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างอะไรบ้าง?

๓. กุล (ตระกูล)

เอก.

พหู.

ป. กุลิ กุลานิ

ท. กุลิ กุลานิ

ด. กุเลน กุเลทฺธิ กุเลภฺติ

จ. กุลสฺส กุลา ย กุลตถิ กุลานํ

ปญ. กุลสฺมา กุลมฺหา กุลา กุเลทฺธิ กุเลภฺติ

ฉ. กุลสฺส กุลานํ

ส. กุลสฺมี กุลมฺหิ กุเล กุเลสฺสุ

อา. กุล กุลานิ.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวากจ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวากจ.

มี ๕ อย่าง คือ กัตตวากจ กัมมวากจ ภาววากจ เหตุกัตตวากจ เหตุกัมมวากจ.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู

ข. อาวสนติ เอตถาติ อาวาโส

๕. ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ **ปารุ** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสี่ละ.

ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

ข. อวสนติ เอตถาติ **อวาโส** เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ภิกษุ ท. ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น ประเทศนั้น ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกษุ ท.)

๖. อะไรชื่อว่ากัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส
กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท, วิเสสนุตตรบท, วิเสสนอกยบท, วิเสสนปมบท, สัมภวานบุพบท,
อวธารณบุพบท.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร, ตม, อียิสสก, อีย, อิกฺฐ.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาริตัทธิต.

ชนผู้เกิดในเมืองราชคฤห์ หรือ ผู้อยู่ในเมืองราชคฤห์

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อัပ္พยศัพท์ สมาส ตัทธิต อาชยาด กิตก์.

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ คอและริมฝีปาก เรียกว่า กัมโรฏฐชะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉายตน จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ สัญญโค.

ฉายตน จัดเป็น อาคโม.

๓. ปัจจัยในอัပ္พยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร?

๓. ปัจจัยในอัပ္พยศัพท์เฉพาะที่ลงท้ายนามมี ๑๗ คือ โต; ตฺร ตถ ห ธ ธิ หี หํ ทิณจน์ ว; ทา ทานิ รหิ ธฺนา ทาจน์ ชช ชฺช.

โต ปัจจัย เป็นเครื่องหมายตติยวิภัตติและปัญจมีวิภัตติ

ตฺร ตถ ห ธ ธิ หี หํ ทิณจน์ ว ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัตติ

ทา ทานิ รหิ ธฺนา ทาจน์ ชช ชฺช ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัตติ ลงในกาล.

๔. อัชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร?

จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?

๔. อัชชัตตนิ บอกอดีตกาลตั้งแต่นั้นนี้ แปลว่า แล้ว... ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้...แล้ว.

อุ. เอโร คามํ ปิณฺทาย ปาวีสี. พระเถระเข้าไปแล้ว สู่บ้าน เพื่อบิณฑชะ.

อุ. เอวรूपิ กมมํ อกาสิ. (ข้า) ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย

ก. ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ.

ข. กโรติ เตนาคิ กรณํ.

๕. ก. ทุกเขน รุกขยตีติ **ทฺรฺกฺขิ** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.
(จิตโต) อ้นเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอ้นเขารักษาได้โดยยาก
- ข. กโรติ เตนาติ **กรณิ** เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.
(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. กัมมธารยสมาส กับ ตัปฺปฺริสสมาส ต่างกันอย่างไร.

๖. ต่างกันอย่างไร

กัมมธารยสมาส มีวิภัตติและวจนะเสมอกัน บทหนึ่งเป็นประธาน บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ หรือเป็นวิเสสนะทั้ง ๒ บท ส่วนตัปฺปฺริสสมาส มีวิภัตติและวจนะไม่เสมอกัน.

๗. ในสมุหัตถิตี มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิกิ, สฺขี, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตีไหน?

๗. ในสมุหัตถิตีมีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ฌ ตา.

สงฺฆิกิ ลง ฌิก ปัจจัย ใน ตรัตยาตถิตี

สฺขี ลง อี ปัจจัย ใน ตพัสสัตถิตี

โกสลลํ ลง ฌย ปัจจัย ใน ภาวตถิตี.

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. นิคคหิต แปลว่า.....

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ.....

๑. ก. นิคคหิต แปลว่า กตสฺสหรือกตกรณ (กรณคืออวัยวะที่ทำเสียง).

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ ๑) ชีวหามัชฌะ ท่ามกลางลิ้น ๒) ชีวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา

๓) ชีวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สภฏฐานะ ฐานของตน

๒. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้? อิโตนายติ, สพภิเรว ลงอาคมตัวไหน?

๒. พยัญชนะอาคมมี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ. ในที่มีสระอยู่เบื้องหลังจึงลงอาคมได้.

อิโตนายติ ลง น อาคม, สพภิเรว ลง ร อาคม.

๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?

๓. คุณนาม คือ นามที่แสดงลักษณะของนามนามสำหรับหมายให้รู้ว่า นามนาม นั้น ดีหรือชั่ว เป็นต้น.

แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส. แต่ละอย่างมีลักษณะอย่างนี้

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วเป็นปกติ ชื่อ ปกติ

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่ว มากกว่าน้อยกว่าปกติ ชื่อ วิเสส

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วมากที่สุดหรือน้อยที่สุด ชื่อ อติวิเสส.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? วากไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาก.

กัตตุวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ณา นา ณาหา โอ ณา ณา

กัมมวาก ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคมหน้า ย

ภาววาก ลง ย ปัจจัย

เหตุกัตตุวาก ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ณา ณาเป ณาปย

เหตุกัมมวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัวนั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนีย, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง, ที่ยืน อาสน ที่นั่ง สยน์ ที่นอน ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ.

โภชนีย แปลว่า อันเขาพึงกิน มาจาก ภุช ชาติ ในความกิน อนีย ปัจจัย พฤทธิ อ เป็น โอ

รุโน แปลว่า ร้องไห้แล้ว มาจาก รฺห ชาติ ในความร้องไห้ ต ปัจจัย ชาติ มี ห เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ต เป็น น แล้วลบที่สุดธาตุ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ทิพพ์ อิว จกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ.
 - ข. สํสาเร ทฺกฺขํ สํสารทฺกฺขํ
 - ค. นตฺถิ ตสฺส ปุตฺตาทิ อปุตฺตโก.
 - ง. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภตฺตํ.
 - จ. ฉินฺนา หตฺถา ยสฺส, โส ฉินฺนหตฺถโ (ปุริโส).
๖. ก. ทิพฺพจกฺขุ เป็น อุปมาบุพพท วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส.
ข. สํสารทฺกฺขํ เป็น สัตตมิตฺตปริสสมาส.
ค. ปุตฺตโก เป็น นบุพพท พหุพพิหิสมาส.
ง. ปจฺฉาภตฺตํ เป็น นิปาทบุพพกะ อัพยยีภาวสมาส.
จ. ฉินฺนหตฺถโ เป็น ฉฺฉฐีพหุพพิหิสมาส.

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็น ๑๓ อย่าง คือ โคตตตถิต ตรีตยาตถิต ราคาตถิต ซาตาตถิต สมุหตถิต ฐานตถิต พหุลตถิต เสฏฐตถิต ตทสสตถิต ปกิตตถิต สังขยาตถิต ปุรณตถิต วิภาคตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดที่เพดาน เรียกว่า तालुख

๑. ก. สระที่เป็นที่ฆะล้วน และสระที่เป็นรัสสะมีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ อิ อี จ ฉ ช ฌ ย เกิดที่เพดานเรียกว่า तालुख.

๒. ทิฆสนธิกริโยปกรณ์ ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? กิสูธ, สทธีธ, จูภย จัดเป็นอย่างไร?

๒. ทิฆสนธิกริโยปกรณ์ในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ ที่ฆะสระหน้า ที่ฆะสระหลัง.

กิสูธ จัดเป็นที่ฆะสระหน้า สทธีธ จัดเป็นที่ฆะสระหลัง จูภย จัดเป็นที่ฆะสระหลัง.

๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกอย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติปยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง? ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?

๓. กติปยศัพท์ ได้แก่ ออตต พรหม ราช ภควนต อรหนต ภวนต สตถ ปิต มาต มน กम्म โค.

ราช อรหนต ภวนต มน เป็นทวิลิงค์.

๔. กริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกริยาของสิ่งนั้น กริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัมมวาก.

มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ใช้พ่อครัว ให้หุงอยู่.

และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ณา นา ณา โอ ฌ ฌย นั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย

ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อิ อาคมหน้า ย ด้วย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์แบ่งเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัย ดังนี้

กิตปัจจัย: กิ วิ ณี ญว ฑู รุ

กิจปัจจัย: ข ฌย

กิตกิจปัจจัย: อ อิ ฌ ตเว ติ ฑู ญ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สมโน จ พราหมณา จ สมณพราหมณา
- ข. สดโต อิติ สณญา สดตสณญา
- ค. อสิ หตเถ ยสส, โส อสิหตโธ (โยโธ)
- ง. นครสส สมิปิ อุปนคร
- จ. สัสาเร ทุกขิ สัสารทุกขิ

๖. ก. สมณพราหมณา ชื่อ อสมามหาระ ทวันทวสมาส.
ข. สดตสณญา ชื่อ สัมภวานบุพพบท กัมมธารยสมาส.
ค. อสิหตโธ ชื่อ ภินนาธิกรณพหัพพิหิสมาส.
ง. อุปนคร ชื่อ อุปสัคคบุพพะกะ อัพยยีภาวสมาส.
จ. สัสารทุกขิ ชื่อ สัตตมีตปปริสสมาส.

๗. ในราคาติตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? บุริโม, เตชสี, ติกิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในราคาติตัทธิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ ฌ.

บุริโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาติตัทธิต

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

ติกิ ลง ก ปัจจัย ในสังขยาตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒)

๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่อนั้น?

๑. ในภาษาบาลีนั้นพยัญชนะวรรค มี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ฆ ง; จ ฉ ช ฌ; ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ; ต ถ ท ธ น; ป ผ พ ภ ม. เพราะเป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกชื่อนั้น.

๒. โลโป ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย

๒. โลโป ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นนี้ คือ เมื่อมีสระหรือพยัญชนะอยู่เบื้องหลัง ลบนิคคหิตซึ่งอยู่หน้าบ้าง. มีอุทาหรณ์ว่า ตาสี-อหิ เป็น ตาสาหิ, อริยสจจານ-ทสสนิ เป็น อริยสจจานทสสนิ.

๓. กณญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิตถิลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. กณญา (นางสาวน้อย)

	เอก.	พหู.
ป.	กณญา	กณญาโย กณญา
ทุ.	กณญั	กณญาโย กณญา
ต.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
จ.	กณญาย	กณญานั
ปญ.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
ฉ.	กณญาย	กณญานั
ส.	กณญาย	กณญาโย กณญาสุ
อา.	กณเณ	กณญาโย กณญา.

๔. วิภัติในอาชยาตนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู

๔. วิภัติในอาชยาตนั้น จัดบุรุษเป็น ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัธยมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

กาลาติปัตติ ปรัสสพท

	เอก.	พหู.
ป.	สฺสา	สฺสํสุ
ม.	สเส	สเสถ
อุ.	สฺสํ	สฺสามหา

๕. กิริยาภิกก์ต่อไปนี้ คือ ฤตฺวา, ปกฺกนฺโต, อารพฺก แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤตฺวา แปลว่า กินแล้ว มาจาก ฤษฺ ชาติ ในความกิน ตวนฺตุ ปัจจยฺ เอาที่สุดชาติเป็น ต.

ปกฺกนฺโต แปลว่า หลีกไปแล้ว มาจาก ป บพทหน้า กมฺ ชาติ ในความก้าวไป ต ปัจจยฺ ชาติมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุด ชาติ.

อารมณ์ แปลว่า ปรารภแล้ว มาจาก อา บทหน้า รก ธาตุ ในความเริ่ม ตวา อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ภา เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น พภ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์
- ข. จตสโส ทิสา จตฺททิสา
- ค. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ
- ง. นตฺถิ ตสส ปุตฺตาทิ อปุตฺตโก
- จ. วีโร ราโค ยสฺมา, โส วีตราโค (ภิกขุ)

๖. ก. ปจฉาภตต์ ชื่อ นิปาดบุพพะอะ อัพยยีภาวสมาส.
- ข. จตฺททิสํ ชื่อ สมาหารทิกฺขสมาส.
- ค. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพบทกัมมธารยสมาส.
- ง. อปุตฺตโก ชื่อ น บพพบท พหุพพิหฺสมาส.
- จ. วีตราโค ชื่อ ปัญจมีพหุพพิหฺสมาส.

๗. ในพหุลัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, จกฺขุมา, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?

๗. ในพหุลัทธิตมีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลฺ.

ปุชนิโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺทิต

จกฺขุมา ลง มนฺตุ ปัจจัย ในตทฺสสฺตติตฺทิต

โกสลลํ ลง ญย ปัจจัย ในภาวตฺทิต.

พ.ศ.๒๕๕๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ.....

ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า.....แปลว่า.....

๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.
- ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า อักษระ แปลว่า ไม่รู้จักสิ้น และไม่เป็นของแข็ง.

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อิธปโมทติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิแบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.
เอตทโวจ ตัดเป็น เอต-อโวจ ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ,
อิธปโมทติ ตัดเป็น อิธ-ปโมทติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธปโมทติ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม. แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

และนามนามนั้น ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรืออนปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียวกัน

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง เช่น อคาโร อकारี เรือน, อรหา หรือ อรหิ อรหนตี พระอรหันต์ เป็นต้น

๔. ชาติุนันทานรวรบรมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ชาติุเหล่าใดเรียกว่า สกัมมชาติุ และ อกัมมชาติุ?

๔. ชาติุนันทานรวรบรมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ หมวด ภู, ฐ, ทิว, ส, กิ, คห, ตน, และหมวด จูร ชาติุ.

ชาติุเหล่าใดเรียกหากรรม ชาติุเหล่านั้น เรียกว่าสกัมมชาติุ ชาติุมีกรรม,

ชาติุเหล่าใดไม่ต้องเรียกหากรรมคือสิ่งอันบุคคลพึงทำ ชาติุเหล่านั้น เรียกว่า อกัมมชาติุ ชาติุไม่มีกรรม.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย

ก. สิกขียตติ สิกขา

ข. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู

๕. ก. สิกขียตติ สิกขา เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(ธรรมชาติไค) อันเขาศึกษา เหตุุนัน (ธรรมชาตินัน) ชื่อว่า อันเขาศึกษา

ข. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

(ผู้ไค) ย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุุนัน (ผู้ัน) ชื่อว่าผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ญาณ จกฺขุ อิว ญาณจกฺขุ
- ข. จตฺสโร ทิสฺสา จตฺตทิสฺสา
- ค. อสฺสรโธ (ยุตฺโต) รโธ อสฺสรโธ
- ง. ชีวสฺส ยตฺตโก ปริจฺเฉทโย ยาวชีวํ
- จ. สห มจฺเจเรน โย วตฺตตฺติติ สมจฺเจรํ (จิตฺตํ)

๖. ก. ญาณจกฺขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท อุปมานุตตรบท กัมมธารยสมาส.
ข. จตฺตทิสฺสา ชื่อ อสมาหารทิกฺสูสมาส.
ค. อสฺสรโธ ชื่อ ตติยาตฺปฺริสฺสมาส.
ง. ยาวชีวํ ชื่อ นิปาตปฺพพกะ อัပ္พยยีภาวสมาส.
จ. สมจฺเจรํ ชื่อ สหบุพพทพหฺพพิหฺสมาส.

๗. ในโคตตตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตฺติมา, มาคโธ, โปริสฺสํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน?

๗. ในโคตตตฺทิตฺต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ ฌายน ฌาน ฌนยฺย ฌนิ ฌนิก ฌว ฌนร.

ชุตฺติมา ลง มนฺตุ ปัจจัย ในตฺทิสฺสตฺถิตฺต

มาคโธ ลง ฌ ปัจจัย ในราคาตฺทิตฺต

โปริสฺสํ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตฺทิตฺต.

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว คือ ง ฌ น ม เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฐานของตนๆ และรวม มีชื่อเรียกว่า สัทฐานนาสิกฐานชะ.

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาจารย์ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลโป ลบ อาเทโส แปลง อาคโม ลงตัวอักษรใหม่
วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รัสสัง ทำให้สั้น.

อคยาจารย์ ตัดเป็น อคคิ-อาคาริ ถ้า อิ อยู่หน้า มีสระอยู่เบื้องหลัง แปลง อิ ตัวหน้าเป็น ย
ถ้าพยัญชนะซ้อนกัน ๒ ตัว ลบพยัญชนะที่มีรูปเสมอกันเสียตัวหนึ่ง ต่อเป็น อคยาจารย์.

๓. ครู (ครู) ซึ่งเป็น อุ การันต์ในปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓.	ครู (ครู)	
	<i>เอก.</i>	<i>พหู.</i>
ป.	ครู	ครโว ครู
ท.	ครุ	ครโว ครู
ต.	ครูนา	ครูหิ ครูมิ
จ.	ครูสส ครูโน	ครูนั
ปญ.	ครูสมา ครูมหา	ครูหิ ครูมิ
ฉ.	ครูสส ครูโน	ครูนั
ส.	ครูสมิ ครูมหิ	ครูสุ
อา.	ครู	ครเว ครโว.

๔. กิริยาศัพทใด ชื่อเหตุกัมมวาท? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวาทนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพทใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพทนั้นชื่อ เหตุกัมมวาท.
มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สูเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ใช้พ่อครัว ให้หุงอยู่.

และในเหตุกัมมวาทนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัวในกัตตวาท คือ (อ เอ ย ฌ ณา นา ณา โอ ฌ ฌย) นั้นด้วย
ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาคิตก์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกิริยาคิตก์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็นดังนี้
ธาตุมี ร เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ณณ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ชินณเณ.

ธาตุมี ส เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ฎ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ตฎโฐ.

๖. อะไรชื่อว่าทิวคสมาส? และทิวคสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุททิสภา, ปณจันทรียํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. กัมมธารยสมาส มีสังขยาอยู่ข้างหน้า ชื่อว่าทิวคสมาส.

ทิวคสมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ สมหาหาร อสมหาหาร

จตุททิสภา จัดเป็น อสมหาหาร ปณจันทรียํ จัดเป็น สมหาหาร.

๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในอภัยตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ภา ถิ

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

วิ. เมธา อสส อตถิติ เมธาวิ.

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆษะ

ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า

๑. ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ, ต ถ, ป ผ, และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆษะ.

ข. สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสะ คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อว่า ทีฆะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนทนต์ และธมมญจเร ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ สัญญโค.

อภินนทนต์ ตัดเป็น อภินนทฺ-อติ นิคคหิตอยู่หน้า ลบสระเบื้องปลายได้บ้าง แปลงนิคคหิต เป็น น ต่อเป็น อภินนทนต์

ธมมญจเร ตัดเป็น ธมฺ-จเร เมื่อมีพยัญชนะอยู่หลัง นิคคหิตอยู่หน้า แปลงนิคคหิตเป็นพยัญชนะที่สุตวรรค ต่อเป็น ธมมญจเร.

๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลึงค์?

๓. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

ศัพท์เหล่านี้คือ ย, อณฺณ, อณฺณตฺร, อณฺณตฺม, ปฺร, อปฺร, กตฺร, กตฺม, เอก, เอกจฺจ, สพฺพ, ก็ เป็นอนิยม

ศัพท์เหล่านี้คือ ต, เอต, อิม, อมฺ เป็นนิยม.

วิเสสนศัพท์นาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลึงค์.

๔. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัย ในอาขยาด เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย?

๔. ข ฉ ส ในอาขยาด เป็นไปในความปรารณา อ. พุกกขติ, ชิมจจติ ปรารณาจะกิน ชิคีสติ ปรารณาจะนำไป

อาย อีย เป็นไปในความประพฤติ อ. จิรายติ ประพฤติเข้าอยู่ ปุตติยติ ย่อมประพฤติให้เป็นเพียงดังบุตร.

๕. ในกริยาภิกตฺก แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สาวโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๕. ในกริยาภิกตฺก แบ่งกาลไว้เป็น ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

สาวโก ลง ญฺ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ

วิ. สุณาตติ สาวโก.

๖. วิเสสนบุพพท กับ วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร?

อนโตปาสาทิ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาให้ดู

๖. มีลักษณะต่างกันอยู่ดังนี้คือ วิเสสนบุพพท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่ต้น บทประธานอยู่ข้างหลัง ส่วนวิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่หลัง บทประธานอยู่หน้า.

อนโตปาสาทิ เป็นนิปาดบุพพทกะ อพยยิภาวสมาส

วิ. ปาสาทิสส อนโต อนโตปาสาทิ.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

นาวิโก, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาให้ดู

๗. ในเสฏฐัตถิตมีปัจจัย ๕ ตัว คือ

นาวิโก ลง ณิก ปัจจัย ในตรัตยาตัทถิต

วิ. นาวาย ตรตีติ นาวิโก.

โกสลลํ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตัทถิต

วิ. กุสลสส ภาโว โกสลลํ.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ เรียกว่า อวรรค เพราะ.....

ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ เรียกว่า.....

๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ อ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมุ่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.

ข. เอ เกิดใน ๒ ฐานคือ คอและเพดาน เรียกว่า กัณฐतालक्ष.

๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต และ อิธปโมทติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สนธิมี ๓ คือ ๑) สรรสนธิ ต่อสระ ๒) พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ ๓) นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

โนหัต ตัดเป็น โนหิ-เอตฺ ลบสระหน้าคือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหัต.

อิธปโมทติ ตัดเป็น อิธ-ปโมทติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธปโมทติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลึงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อัพยยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?

๓. ก. บาลีภาษา แบ่งเป็นลึงค์ไว้ ๓ คือ ปุงลึงค์ เพศชาย อิตถิลึงค์ เพศหญิง นปุงสลึงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

ข. ศัพท์พวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว

ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยยศัพท์. แบ่งเป็น อุปสัค นิบาต ปัจจัย.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือความเป็นต้นว่า ยิน เติน นัง นอน กิน ติม ทำ พุด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ วาจก ปัจจัย เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

อัชชัตตนิ ปรัสบท

เอก. พหู.

ป. อิ อุ

ม. โอิ ตถ

อุ. อิ มหา

๕. กิริยาภิกตฺ คือ วจนียํ และ กุทฺโร แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?
จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. สยนฺติ เอตถาติ สยนํ.

ข. สรติ เอตายาติ สติ.

๕. **วจนียํ** แปลว่า อันเขาพึงกล่าว มาจาก วจ ธาตุ ในความกล่าว อนีย ปัจจัย
กุทฺโร แปลว่า โกรธแล้ว มาจาก กุชฺ ธาตุ ในความโกรธ ต ปัจจัย.

ก. สยนฺติ เอตถาติ **สยนํ**. ยฺ ปัจจัย กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

(เขา ท.) ย่อมนอนในที่นั้น เหตุุนั้น (ที่นั้น) ชื่อว่าเป็นที่นอน (แห่งเขา ท.)

ข. สรติ เอตายาติ **สติ**. ติ ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึกด้วยธรรมชาตินั้น เหตุุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส?

สนฺตจิตฺโต (ภิกฺขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย

๖. สมาสที่ลบบวิภคิตเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่ได้ลบบวิภคิต เรียกว่า อลุตตสมาส.

สนฺตจิตฺโต (ภิกฺขุ) เป็นฉัฏฐีพหูพหิสมาส

วิ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส, โส สนฺตจิตฺโต (ภิกฺขุ). จิตของภิกษุใด ระบุแล้ว ภิกษุนั้น ชื่อว่า มีจิตระบุแล้ว.

๗. ในปุรณตฺทริต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโก, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทริตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในปุรณตฺทริต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ติย ฐ ถ ม อี.

มานุสโก ลง กณ ปัจจัย ในสมุหตฺทริต

วิ. มนุสฺसानํ สมุโห มานุสโก

โภคี ลง อี ปัจจัย ในตทฺสสฺตถิตฺทริต

วิ. โภโค อสฺส อตถิตฺติ โภคี.

พ.ศ.๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....

ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิศ อาชยาต กิตก์.

ข. สระนั้นจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียกว่า อวิฉณะ. อิ อี เรียกว่า อวิฉณะ. อุ อู เรียกว่า อวิฉณะ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สาธ-อติ สนธิเป็น.....

ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....

ค. จตฺตารโหม ตตฺบทเป็น.....

ง. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น.....

จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ

๒. ก. สาธ-อติ สนธิเป็น สาธติ.

ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น อคฺคยาคารํ.

ค. จตฺตารโหม ตตฺบทเป็น จตฺตาร-อโหม.

ง. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น เอต-อโวจ.

จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ วิการในเบื้องต้น วิการในเบื้องปลาย.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. เอกฺกนวิสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร?

ง. आयत्ति, हन्त เป็นนิบาตบอกอะไร?

จ. โत् ปัจจย เป็นเครื่องหมายวิภัติอะไร?

๓. ก. นามที่ทั่วไปแก่คน, สัตว์, ที่, อื่นได้ เหมือนคำว่า มนุสโส มนุสฺย ตีรจฉานโน สัตว์ดิรัจฉาน นครี เมือง เป็นต้น จัดเป็นสาธารณนาม.

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อี อี อู อู.

ค. เอกฺกนวิสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะและอิตถิลิงค์ อย่างเดียว.

ง. आयत्ति เป็นนิบาตบอกกาล, हन्त เป็นนิบาตบอกความเตือน.

จ. โत् ปัจจย เป็นเครื่องหมายตติยาวิภัติ และ ปัญจมีวิภัติ.

๔. วิภัติอาชยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. วิภัติอาชยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) วัตตมานา ๒) ปัญฺจมี ๓) สัตตมี ๔) ปโรกขา ๕) หิยัตตนิ ๖) อชฺชัตตนิ ๗) ภาวิสสันติ ๘) กาลาติปัตติ.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญ.

ข. ทุกฺเคน รกฺขียตฺติ ทฺรฺกฺขํ.

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหฺรณํ วัตถุเป็นเครื่องประหาร วิชฺฌณํ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญ. ลง รุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

(ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ

ข. ทุกฺเคน รกฺขียตฺติ ทฺรฺกฺขํ. ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(จิตใด) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพพิหิสมาส? และพหุพพิหิสมานั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ติโลกํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหุพพิหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ พุติยาพหุพพิหิ, ตติยาพหุพพิหิ, จตุตถิยาพหุพพิหิ, ปัญจมีพหุพพิหิ, ฉกฺขีพหุพพิหิ, สัตตมีพหุพพิหิ.

ติโลกํ เป็น สมาหารทิกุสมาส

วิ. ตโย โลกา ติโลกํ. โลก ๓.

๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิกํ, โสวณฺณมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตตฺต ญฺย ตตฺน ตา ญ กณฺ.

กายิกํ ลง ญิก ปัจจัย ในตรัตยาทิตัทธิต

วิ. กาเยน กตํ กมฺมํ กายิกํ หรือ

วิ. กาเย วตตตฺติ กายิกํ.

โสวณฺณมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต

วิ. สุวณฺณเณน ปกตํ โสวณฺณมยํ หรือ

วิ. สุวณฺณสฺส วิกาโร โสวณฺณมยํ.

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฌ ง, จ ฉ ฆ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. โนหิ-เอตํ สนธิเป็น.....

ข. ธมมํ-จเร สนธิเป็น.....

ค. มยายํ ตັตบทเป็น.....

ง. ตาสาหํ ตັตบทเป็น.....

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๔ คือ.....

๒. ก. โนหิ-เอตํ สนธิเป็น โนหนตํ.

ข. ธมมํ-จเร สนธิเป็น ธมมญจเร.

ค. มยายํ ตັตบทเป็น เม-อยํ.

ง. ตาสาหํ ตັตบทเป็น ตาสํ-อหํ.

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๔ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. อุปริ, เสยยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถीलิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา.

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

จ. อุปริ เป็นนิบาตบอกที่ เสยยถา เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. วัตตมานา บอกกาลอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภัตติอาขยาดหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนบพมาตุ

๔. วัตตมานา บอกปัจจุบันกาล. ปัจจุบันแท้ แปลว่า อยู่ ปัจจุบันใกล้อดีต แปลว่า ย่อม ปัจจุบันใกล้อนาคต แปลว่า จะ.

ปัญจมี ปรัสนบพ

เอก. พหู.

ป. ตุ อนุตุ

ม. หิ ถ

อุ. มิ ม

๕. กิริยาภิกถ์ คือ รุโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

ก. หิต์ กโรตติ หิตกโร.

ข. หุสสติ เตนาติ โทโส.

๕. **รุโน** แปลว่า ร้องไห้แล้ว มาจาก รุห ชาติในความร้องไห้ ต ปัจจัย ชาติมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดชาติ.

ปมชช แปลว่า ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มห ชาติในความประมาท ตูนาทิจปัจจัย แปลง ตูนาทิจปัจจัย เป็น ย เอา ย กับที่สุดชาติ เป็น ชช.

ก. หิต์ กโรตติ **หิตกโร**. อ ปัจจัย กัตตุรูป กัตตุสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. หุสสติ เตนาติ **โทโส**. ณ ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุุนั้น กิเลสนั้น ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสมาสั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปตตจิวรี เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาตุ

๖. นามศัพท์มี ๖ วิภัตติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่าตปุริสมาส.

มี ๖ อย่าง คือ หุตียาตปุริสสะ, ตตียาตปุริสสะ, จตตถิตตปุริสสะ, ปัญจมีตปุริสสะ, ฉกฐิตตปุริสสะ, สัตตमितตปุริสสะ.

ปตตจิวรี เป็น สมาหาร ทวันทวสมาส

วิ. ปตโต จ จิวรณจ ปตตจิวรี.

๗. ในชาตาทิตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาตุ

๗. ในชาตาทิตทิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย

ปจฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาทิตทิต.

วิ. ปจฉา ชาโต ปจฉิม.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตัสสัถิตัทธิต.

วิ. คุณ โณ อสส อตถิติ คุณวา.

พ.ศ.๒๕๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๑. อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อู อุ เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฐ ท ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห พ อ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. วิทฺฐนํ-อคฺคํ สนธิเป็น.....
- ข. ยสฺส-อินฺทริยานิ สนธิเป็น.....
- ค. ตยฺยาหํ ตตฺตบฺทเป็น.....
- ง. ปจฺจตฺตณฺเณว ตตฺตบฺทเป็น.....
- จ. สํญฺญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ.....

๒. ก. วิทฺฐนํ-อคฺคํ สนธิเป็น วิทฺฐนคฺคํ.
- ข. ยสฺส-อินฺทริยานิ สนธิเป็น ยสฺสอินฺทริยานิ.
- ค. ตยฺยาหํ ตตฺตบฺทเป็น เต-อหํ.
- ง. ปจฺจตฺตณฺเณว ตตฺตบฺทเป็น ปจฺจตฺต-เอา.
- จ. สํญฺญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
- ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
- ง. สเจ, วีย เป็นนินบาตบออะไร?
- จ. ฉพฺพิสฺติ, เอกฺกนปฺลณฺญาส แปลว่าอะไร?

๓. ก. คุณนาม แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส
- ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.
- ค. ต เป็นศัพท์นามประเภทปฺริสศัพท์นามและวิเสสนศัพท์นาม
เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทวิเสสนศัพท์นาม.
- ง. สเจ เป็นนินบาตบอ ปฺริกัป วีย เป็นนินบาตบอ อุปมาอุปไมย.
- จ. ฉพฺพิสฺติ แปลว่า ๒๖ เอกฺกนปฺลณฺญาส แปลว่า ๔๙.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดสัตตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ (ปัจจัย) ดังนี้ จัดเป็น วาก.

แบ่งเป็น ๕ คือ กัตตวาก กัมมวาก ภาววาก เหตุกัตตวาก เหตุกัมมวาก.

สัตตมี ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. เอยย เอยยฺ

ม. เอยยาสิ เอยยาถ

อุ. เอยยามิ เอยยาม

๕. กิริยากิตก์ คือ ติณฺโณ และ ปคคฺยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะด้วย.

ก. หิตํ กโรตฺติ หิตกฺกโร.

ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ).

๕. **ติณฺโณ** แปลว่า ช้ำแล้ว มาจาก ตรฺ ชาติ ในความช้ำ ต ปัจจัย ชาติมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฌณ แล้วลบที่สุดธาตุ.

ปคคฺยห แปลว่า ประคองแล้ว มาจาก ป บทหน้า คหฺ ชาติ ในความประคอง ตฺวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ชาติมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยห.

ก. หิตํ กโรตฺติ **หิตกฺกโร**. อ ปัจจัย กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. สรติ เอตายาติ **สติ** (ธมฺมชาติ). ตี ปัจจัย กัตตฺรูป กรณฺสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึก ด้วยธรรมชาตินั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อตปฺปริสฺมาส? ตปฺปริสฺมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปฺตุโต เป็นสฺมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๖. นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้น ในที่สุด ทานย่อด้วยบทเบื่องปลาย ชื่อตปฺปริสฺมาส.

มี ๖ อย่าง คือ หุตฺยาตปฺปริสฺส, ตตฺยาตปฺปริสฺส, จตฺตถิตปฺปริสฺส, ปญฺจมีตปฺปริสฺส, ฉฺฉฐิตปฺปริสฺส, สัตตมีตปฺปริสฺส.

ราชปฺตุโต เป็นฉฺฉฐิตปฺปริสฺมาส

วิ. รณฺโณ ปฺตุโต ราชปฺตุโต บุตรของพระราชา.

๗. ในเสฏฺฐตฺทหิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

กจฺจายโน, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทหิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในเสฏฺฐตฺทหิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อฺยิสฺส ก อฺย อฺภู.

กจฺจายโน ลง ฌายน ปัจจัย ใน โคตตตฺทหิต

วิ. กจฺจสฺส อปจฺจํ กจฺจายโน.

โกศิ ลง อี ปัจจย ใน ทสสัถิตัทธิต

วิ. โภโค อสส อตถิติ โภศิ.

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า.....
มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณค อวรรณค

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อถขุสส ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลโป ลบ อาเทโส แผลง อาคโม ลงตัวอักษรใหม่
วิกาโร ทำให้ผิดจากของเดิม ปกติ ปกติ ทีโฆ ทำให้ยาว รสส ทำให้สั้น.

อถขุสส ตัดเป็น อถโข-อสส เอา โอ ที่ อถโข เป็น ว ต่อเป็น อถขุสส.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 - ข. อติลึงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
 - ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมห, ย, กี เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
 - ง. อุทฺธิ, ตคฺช เป็นนิบาตบอกอะไร?
 - จ. ปกติสังขยา กับปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร?
๓. ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม.
ข. อติลึงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อี อี อ.อ.
ค. ตุมห เป็นศัพท์นามประเภทปริสศัพท์นาม
ย, กี เป็นศัพท์นามประเภทวิเสสนศัพท์นาม.
ง. อุทฺธิ เป็นนิบาตบอกที่ ตคฺช เป็นนิบาตบอกความเตือน.
จ. ปกติสังขยา นับโดยปกติเป็นต้นว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า สำหรับนับนามนามให้รู้ว่ามีประมาณเท่าใด
ส่วนปุณฺณสังขยา สำหรับนับนามนามที่เต็มในที่นั้นๆ คือ นับเป็นชั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า.

๔. ในอาขยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร?

จงเขียนวิภัตติหมวดอชฺชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ.

๔. ในอาขยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ ๑) ปัจจุบันกาล กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ๒) อดีตกาล กาลที่ล่วงแล้ว
๓) อนาคตกาล กาลที่ยังไม่มาถึง.

จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติ.

อัชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร?

กตฺตา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสารณะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๕. ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก แบ่งเป็น ๓ พวก คือ

ภิกตฺปัจจัย: อนต, ตวนตฺ, ตาวี

ภิกจปัจจัย: อนีย, ตพพ

ภิกตฺภิกจปัจจัย: มาน, ต, ตุน, ตฺวา, ตฺวาน.

อนต, มาน บอกปัจจุบัณกาล

ตวนตฺ, ตาวี, มาน, ต, ตุน, ตฺวา, ตฺวาน บอกอดีตกาล

อนีย, ตพพ บอกความจำเป็น

กตฺตา ลง ตฺ ปัจจัย

เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสารณะ

วิ. ภโรตฺติ กตฺตา. (ผู้ใด) ย่อมทำ เหตุุนั้น (ผู้ั้น) ชื่อว่า ผู้ทำ

เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสารณะ ลงในอรรถแห่งตฺสสี่ละ

วิ. ภโรตฺติ สีนานาติ กตฺตา. (ผู้ใด) ย่อมทำ โดยปกติ เหตุุนั้น (ผู้ั้น) ชื่อว่า ผู้ทำโดยปกติ.

๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร?

ทิพพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ

คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพพท, วิเสสนุตตรบท, วิเสสโนภยบท, วิเสสโนปมบท, สัมภวานบุพพท,

อวธารณบุพพท.

ทิพพจกฺขุ เป็น วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส

วิ. ทิพพ์ อิว จกฺขุ ทิพพจกฺขุ จักฺขุเพียงดั่งทิพพ์.

๗. ในตฺทสฺสํถิตฺตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คุณฺวา, พนฺธนีย ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในตฺทสฺสํถิตฺตฺทิตฺต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ วิ ส สี อิก อี ร วนตฺ มนตฺ ฌ.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตัสสัถิตัตถิต

วิ. कुโณ อสส อตถิติ คุณวา.

พจนนีย์ ลง อีย ปัจจัย ในฐานัตถิต

วิ. พจนนสส ฐานัน พจนนีย์.

พ.ศ.๒๕๖๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร ๖ คือ

ค. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ เกิดที่พื้น เรียกว่า

๑. ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร ๖ คือ

..... กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอรุระ ริมฝีปาก, นาสิกกา จมูก.

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่พื้น เรียกว่า ทันตะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. จิริ-ปวาสิ สนิธิเป็น

ข. พหุ-อาพาโร สนิธิเป็น

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น

ง. สาธูติ ตัดบทเป็น

จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ

๒. ก. จิริ-ปวาสิ สนิธิเป็น จิริมปวาสิ

ข. พหุ-อาพาโร สนิธิเป็น พหฺวาพาโร

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ตาสฺ-อหิ

ง. สาธูติ ตัดบทเป็น สาธ-อติ

จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ร ฬ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธารณนาม?

ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ปุณฺณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?

ง. ตุมห ศัพท์ จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?

จ. ดาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามที่ไม่ทั่วไปแก่สิ่งอื่น เหมือนคำว่า ทิวา กุมาร ชื่อ ทิวา เป็นต้น จัดเป็นอสาธารณนาม

ข. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว

พหฺววจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของที่มากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป

ค. ปุณฺณสังขยานั้น สำหรับนับนามนามที่เต็มในที่นั้นๆ คือนับเป็นชั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า

ง. ตุมห ศัพท์ จัดเป็นสัพพนาม ชนิดปุริสสัพพนาม

ใช้สำหรับแทนชื่อคนที่พูดๆ กับคนใด สำหรับแทนชื่อคนนั้น เช่น คำในภาษาของเราว่า ท่าน เจ้า สุ เอง มีง

จ. ดาวเทว เป็นนิบาตบอกปริจเฉท อุทาหุ เป็นนิบาตบอกความถาม

๔. **กิริยาศัพท์ใดชื่อเหตุกัตตฺวาจก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?**

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตฺวาจก มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุเทเน โอทนุ ปาเจติ. นาย ยังพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัวคือ เณ ฌย ณาเป ณาปย

๕. **ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตฺวาจก? และกัตตฺวาจกนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?**

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ.

ข. อวสฺนติ เอตฺถาติ อววาโส.

๕. ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกิริยานั้น เป็นต้นว่า กมฺภาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่า กัตตฺวาจก และกัตตฺวาจกนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่า “ผู้...”, ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า “ผู้...โดยปกติ”^๑

ก. ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรฺกฺขํ. กัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย

(จิตโต) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

ข. อวสฺนติ เอตฺถาติ อววาโส. กัตตฺวาจก อธิกรณสาธนะ ฌ ปัจจัย

(ภิกษุ ท.) ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศใด เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่าเป็นที่อาศัย (แห่งภิกษุ ท.)

๖. **อะไรชื่อว่า ทวันทวสฺมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?**

อนฺโตปาสาหํ, อาคตสมฺโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทวสฺมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมฺมาหารทวันทวสฺมาส อสมฺมาหารทวันทวสฺมาส

อนฺโตปาสาหํ เป็น อพยยัภาวสฺมาส (นิบาตปุพพกะ)

วิ. ปาสาทสฺส อนฺโต อนฺโตปาสาหํ.

อาคตสมฺโณ (อาราโม) เป็น ทุตฺติยาพหุพพิหิ

วิ. อาคตา สมณายํ, โส อาคตสมฺโณ (อาราโม)

๗. **ในชาตาทิตฺตฺธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?**

ปุริโม, ขนตา, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตฺธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในชาตาทิตฺตฺธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม, อีย, กีย

๑ นอกจากนั้น ยังมี สมฺมาสรูป ตัสสึละสาธนะ เพิ่มเข้าบ้าง แปลว่า ผู้มีการ...เป็นปกติ

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาที่ตัทธิต

วิ. ปุเร ชาโต ปุริโม.

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหตัทธิต

วิ. ชนानํ สมุโห ชนตา.

โกสลลํ ลง ญย ในภาวตัทธิต

วิ. กุสลลสฺส ภาโว โกสลลํ.

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. กรรมที่ทำอักษรห มี คือ

ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ได้แก่ พยัญชนะ

๑. ก. กรรมที่ทำอักษรห มี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ท่ามกลางลิ้น ๒) ชิวโหปักคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๓) ชิวหัคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัฏฐานะ ฐานของตน

ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสะ ได้แก่พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ, และ ส.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สหฺธา-อิธ สนธิเป็น

ข. ปจฺจตฺต-เอว สนธิเป็น

ค. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น

ง. อิจฺเจวฺ ตตฺบทเป็น

จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ

๒. ก. สหฺธา-อิธ สนธิเป็น สหฺธิธ.

ข. ปจฺจตฺต-เอว สนธิเป็น ปจฺจตฺตยญฺเญว.

ค. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น เอตฺ-อโวจ.

ง. อิจฺเจวฺ ตตฺบทเป็น อิจฺ-เอว.

จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. อปฺเปว นาม, อมฺโภ เป็นนิบาตอะไร?

๓. ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม ศัพท์นาม

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ เอกฺนวิสติ ถึง อฏฺฐนฺวติ เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์ อย่างเดียว

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม

จ. อปฺเปว นาม เป็นนิบาตบอกปริกัป อมฺโภ เป็นนิบาตบอกอาลปน

๔. วิกัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิกัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนบมาตุ

๔. วิกัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า จัก...แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จัก...ได้แล้ว

ปัญจมี ปรัสนบมาตุ

เอก. พหุ.

ป. ตุ. อนุตุ.

ม. หิ. ถ.

อุ. มิ. ม.

๕. กิตกัจจปัจจัยในกริยาภิกตฺ คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ทาตพพนติ เทยย์.

ข. กโรติ เตนาติ กรณ.

๕. กิตกัจจปัจจัย ในกริยาภิกตฺ คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

มาน บอกปัจจุบันกาล ต ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล

ก. ทาตพพนติ **เทยย์**. ลง ญ ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ
(สิ่งใด) อันเขาพึงให้, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าอันเขาพึงให้

ข. กโรติ เตนาติ **กรณ**. ลง ยุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ
(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธริโร, ทิพพจกขุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิกัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท, วิเสสนุตตรบท, วิเสสโนภยบท, วิเสสโนปมบท, สัมภวานบุพบท, อวธารณบุพบท.

อนุธริโร เป็น วิเสสโนภยบท ทิพพจกขุ เป็น วิเสสโนปมบท

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

พนฺณียํ, สฺขี, อโยมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ณ ตา

พนฺณียํ ลง อีย ปัจจัย ในฐานถิต

วิ. พนฺณสฺส ฐานํ พนฺณียํ

สุชี ลง อี ปัจจัย ในตัทสสถิตัตถิต

วิ. สุขํ อสส อตถิติ สุขี

อโยมย์ ลง มย ปัจจัย ในปกตัตถิต

วิ. อยสา ปกตํ อโยมย์ หรือ

วิ. อยโส วิกาโร อโยมย์

พ.ศ.๒๕๖๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. อักษรเบื้องต้น ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ชื่อ
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า

๑. ก. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โอ ชื่อ สระ
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พินและริมฝีปาก เรียกว่า พันโตฏฐุชะ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. โนหตฺ, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ก. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลโป อาเทโส อาคโม ปกติ.
- ข. เอตทโวจ ตัดเป็น เอต-อโวจ ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ, โนหตฺ เป็นสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอต ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหตฺ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือเป็นอย่างไร?
- ง. เอกนวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?
- จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?
- ฉ. สมปติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้นคือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.
- ข. ศัพท์มนโคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วิภัตตินั้น คือ นา กับ สมา เป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สมิ เป็นอิ, แล้วลง ส อาคม เป็น สา เป็น โส เป็น สิ.
- ค. เอกนวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อติลึงค์ อย่างเดียว.
- ง. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ
- จ. สมปติ บัดเดียวนี้ นิบาตบอกกาล กจจิ แลหรือ นิบาตบอกความถาม

๔. กาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.

๔. กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว”
๕. โส เจ ยาน ภริสสา, อคจฉิสสา. ถ้าว่า เขาจักได้แล้ว ซึ่งยาน ไซร์, (เขา) จักได้ไปแล้ว.

๕. กิริยาภิกค์ คือ ปมชช ตินฺโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. ทมิตพฺโพติ ทมฺโม.
- ข. คจฺจนฺติ เอตฺถาติ คติ.
- ค. ปารํ คจฺจนฺติ สีเลนาติ ปารคฺ.

๕. **ปมชช** ประมาทแล้ว (ป-มท-ตฺวา) ป บทหน้า มท ธาตุ ในความประมาท ตฺวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตฺ เป็น ชช.

ตินฺโน ข้ามแล้ว (ตร-ต) ตร ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย ธาตุมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ต เป็น ญณ แล้วลบที่สุดธาตฺ (อิ อากม)

- ก. ทมิตพฺโพติ **ทมฺโม** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ญย ปัจจัย
(ผู้ใด) อันเขาพึงทรมานได้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทรมานได้.
- ข. คจฺจนฺติ เอตฺถาติ **คติ**. เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ติ ปัจจัย.
(ชน ท.) ย่อมไป ในภูมินั้น เหตุนั้น (ภูมินั้น) ชื่อว่า เป็นที่ไป (แห่งชน ท.)
- ค. ปารํ คจฺจนฺติ สีเลนาติ **ปารคฺ** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.
ผู้ใดย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า ผู้ใดย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกัจจิมิเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวิธีโร เป็นสมาสอะไร?

จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์นั้นมาด้วย.

๖. สมาสว่าโดยกัจจิมิ ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบวิภคิตแล้วเรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่ยังมิได้ลบวิภคิตเรียกว่า อลุตตสมาส

อนุธวิธีโร เป็น วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

วิ. อนุธโร จ วิธีโร จ อนุธวิธีโร.

วิตราโค เป็น ปัญจมีพหุพหิสมาส

วิ. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกฺขุ).

พหินครํ เป็น นิบาตบุพพก อัพยยิภาวสมาส

วิ. นครสฺส พหิ พหินครํ.

๗. ในตัสสัถิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

เตชสี, กายิก, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.

๗. ตัสสัถิตถิต มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส สี อิก อี ร วนต มนต ญ.

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตัสสัถิตถิต

วิ. เตโซ อสฺส อตถิติ เตชสี

กાયิก ลง ฦิก ปัจจัย ในตรัตยาที่ตัทธิต

วิ. กาเยน กตํ กम्मํ กายิก

เอกาทสี ลง อี ปัจจัย ในปุรณตัทธิต

วิ. เอกาทสนนํ ปุรณํ เอกาทสี

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒)

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่ออย่างนั้น?
๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.
- ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นหมวดเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกว่าชื่ออย่างนั้น.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้

- ก. จตตารโ-อิม สนธิเป็น.....
- ข. ตาส์-อหิ สนธิเป็น.....
- ค. สมตยสฺมา ตັตบทเป็น.....
- ง. ยถายิทํ ตັตบทเป็น.....
- จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๕ คือ
๒. ก. จตตารโ-อิม สนธิเป็น จตตารโ-อิม
- ข. ตาส์-อหิ สนธิเป็น ตาสหิ
- ค. สมตยสฺมา ตັตบทเป็น สมต-อายสฺมา
- ง. ยถายิทํ ตັตบทเป็น ยถา-อิทํ
- จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๕ คือ โลโป อาเทโส อากโม ปกติ สัญญโค.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ข. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ง. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?
- จ. กตร, อมท จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?
- ฉ. กถิ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว
พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ ออิ อู.
- ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และปุรณสังขยา

- ง. กตฺร จดัเป็นวิเสสนสัฬพนาม อมฺห จดัเป็น ปุริสสัฬพนาม.
 จ. กถึ แปลว่า อย่งไร เป็นนินบตบอภควมถม แปลว่า โดยประการใด เป็นนินบตบอภประการ
 อิว แปลว่า เพียงดััง เป็นนินบตบอภอุปมออุปไมย

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในอาขยต แบ่งกอลที่เป็นประธนไว้เท่ำไร? ะไรบ่ง?
 ข. กิริยาศัฬเช่นไร ชื่อ กัตตุวจก? และกัตตุวจกนี้ ลงปัจจยอะไรบ่ง?
 ๔. ก. ในอาขยต แบ่งกอลที่เป็นประธนไว้ ๓ คือ ๑) กอลที่เกดัขึ้นเฉพะหน้าเรียกว่ำ ปัจจุบันกอล.
 ๒) กอลล่วงแล้วเรียกว่ำ อดิตกอล ๓) กอลย้งไม่มอถึงเรียกว่ำ อนาคตกอล.
 ข. กิริยาศัฬที่ใดกล่วผู้ทำ คือ แสดงว่ำเป็นกิริยอของผู้ทำนั้เอง กิริยาศัฬนั้้น ชื่อว่ำ กัตตุวจก.
 กัตตุวจกนี้ ลงปัจจย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ฦ นา ฦหา โอ ฦณ ฦย.

๕. กิตปัจจย ในกิริยอกิตก คือปัจจยอะไรบ่ง? ปัจจยไหนบอภกอลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอภรูป สาธนะ และปัจจยมอด้วย

- ก. รมมึ จรติ สีเลนาติ รมมจารึ
 ข. วินติ เตนนาติ วินโย
 ๕. กิตปัจจย ในกิริยอกิตก คือ อนุต ตวนตฺ ตาวึ. อนุต บอภปัจจุบันกอล ตวนตฺ ตาวึ บอภอดิตกอล.
 ก. รมมึ จรติ สีเลนาติ รมมจารึ กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรธแห่ง ตัสสีละ ฦิ ปัจจย.
 (ผู้ใด) ย่อมประพลติซึ่งธรรมโดยปกติ เหตุณั้้น (ผู้ณั้้น) ชื่อว่ำ ผู้ประพลติซึ่งธรรมโดยปกติ.
 ข. วินติ เตนนาติ วินโย. อ ปัจจย เป็นกัตตุรูป ภรณสาธนะ
 (บัณชิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายณั้้น เหตุณั้้น (อุบายณั้้น) ชื่อว่ำ เป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณชิต)

๖. ะไรชื่อว่ำอัพยยิภวสมาส? และอัพยยิภวสมาสนั้้นมีเท่ำไร? ะไรบ่ง?

จงบอภชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ขตติโย (อหึ) อิติ มาโน ขตติยมาโน.
 ข. ทธสฺส อภอโว นินทธธึ.
 ๖. สมาสที่มีอุปสัคและนินบตบอยู่ข้งหน้า ชื่อว่ำ อัพยยิภวสมาส มี ๒ คือ อุปสัคคปพภกะ นินบตบพพภกะ
 ก. ขตติโย (อหึ) อิติ มาโน ขตติยมาโน เป็น สัมภวณบุพพทกัหมธารยสมาส
 ข. ทธสฺส อภอโว นินทธธึ. เป็น อุปสัคคปพภกะ อัพยยิภวสมาส

๗. ในตรัทยาทิตัทธิต และฐานตัทธิต มีปัจจยอย่งละเท่ำไร? ะไรบ่ง?

สงฆิกึ, ทสสนึโย ลงปัจจยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในตรัทยาทิตัทธิต มี ปัจจย ๑ ตัว คือ ฦณึ ปัจจย และในฐานตัทธิต มี ปัจจย ๑ ตัว คือ อึยึ ปัจจย

สงฆิกํ ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาทัตฺถิต

ทสฺสนีโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺถิต
